

№2(02) 2024

Шнабат

ҒЫЛЫМИ-ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛЫ
НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ

**ПРАВА
РЕБЕНКА**

**Акция
ДОСБОЛІКЕ
МЕНИҢ БАУЫРЫМ**

БАЛАЛАР МЕН ОЛАРДЫҢ МҮДДЕЛЕРІ ҮШІН / ВО ИМЯ И В ИНТЕРЕСАХ ДЕТЕЙ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІ
БАЛАЛАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫН ҚОРҒАУ КОМИТЕТІ

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
КОМИТЕТ ПО ОХРАНЕ ПРАВ ДЕТЕЙ

ҚЫМБАТТЫ ДОС! СЕНІМ ТЕЛЕФОНЫ АРҚЫЛЫ КӨМЕКТЕСУ ҚҰПИЯ ЖӘНЕ ТЕГІН!

ҚҰРМЕТТІ ОҚЫРМАНДАР!

Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігі Балалардың құқықтарын қорғау комитетінің қолдауымен Telegram мессенджерінде 2019 жылдан бастап кәмелетке толмағандарға қатысты құқықтардың бұзылуын, зорлық-зомбылықты немесе қатыгез қарым-қатынасты анықтау мақсатында құрылған «Bala Qorgau» чаты жұмыс істейді.

Өтініштерге жедел жауап беру мақсатында **24/7 режимінде BalaQorgaubot2.0** телеграмм-боты **іске қосылды.**

ДОРОГОЙ ДРУГ! ПОМОЩЬ ПО ТЕЛЕФОНУ ДОВЕРИЯ АНОНИМНА И БЕСПЛАТНА!

УВАЖАЕМЫЕ ЧИТАТЕЛИ!

При поддержке Комитета по охране прав детей Министерства просвещения Республики Казахстан в мессенджере Telegram с 2019 г. функционирует чат «BalaQorgau», который создан с целью выявления нарушения прав, насилия или жестокого обращения в отношении несовершеннолетних.

Для оперативного реагирования на обращения **в режиме 24/7 работает** телеграмм-бот **BalaQorgauBot2.0.**

БАЛАЛАРДЫҢ ҚАУІПСІЗДІГІ МЕН АМАНДЫҒЫ
БІЗДІҢ ҚОЛЫМЫЗДА!
**ЖАЙ ҒАНА ТЕЛЕФОНҒА ҚОҢЫРАУ ШАЛЫҢЫЗ,
СІЗГЕ КӨМЕКТЕСЕДІ!**

БЕЗОПАСНОСТЬ И БЛАГОПОЛУЧИЕ
ДЕТЕЙ В НАШИХ РУКАХ!
**ПРОСТО ПОЗВОНИ
ПО ТЕЛЕФОНУ, И ТЕБЕ ПОМОГУТ!**

АСТАНА Қ. КОДЫ / КОД Г. АСТАНЫ **+7(7172)**

74 25 28

ҚҰРМЕТТІ ОҚЫРМАНДАР!

Ақпан – қыстың соңғы айы, ол әдетте үмітке және ерекше көңіл-күйге толы болады: далада қар жатса да, көңілге көктем оралады!

Ауа-райы суық болғанына қарамастан, көктемнің жылуы мен табиғаттың оянганы сезіле бастайды. Ақпан адамдарға көптеген маңызды нәрселерді қайта қарап, жаңа мақсаттар қою үшін уақыт береді.

Қыстың соңғы айындағы сұлулықты көру – өтіп бара жатқан қыстың сиқырлы сәтін тамашалап, жаз туралы армандай бастау дегенді білдіреді. Бұл өмірдің өзен сияқты ағып жатқанын, бәрі өзгеретінін, тіпті бітпейтіндей көрінген қыстың да аяқталатын кезі...

«Өркен» балалардың әл-ауқатын арттыру ұлттық ғылыми-практикалық институтының ұжымы үшін соңғы қыс айы мақсатты және нәтижелі жұмыс уақыты болды. ҚР Оқу-ағарту министрлігі Балалардың құқықтарын қорғау Комитетінің және министр Ғани Бектайұлы Бейсембаевтың жан-жақты қолдауының арқасында біз «мұғалім – оқушы – ата-ана»

ДОРОГИЕ ЧИТАТЕЛИ!

Февраль – финальный аккорд зимы, всегда полон надежд и пронизан особенным настроением: еще лежит снег, а на душе уже весна!

Это месяц холодов, но он уже полон предвкушения весеннего тепла и пробуждающейся жизни. Он еще дает нам время переосмыслить многие важные вещи и поставить новые цели.

Увидеть красоту в последнем зимнем месяце – значит поймать волшебный миг уходящей зимы и начать мечтать о волшебной летней поре. Это то самое время, которое подтверждает, что все течет, все меняется, и всему есть конец – даже затянувшейся зиме...

Для коллектива Национального научно-практического института благополучия детей «Өркен» последний зимний месяц стал временем целенаправленной и продуктивной работы. При всесторонней поддержке Министерства просвещения и подведомственного ему Комитета по охране прав детей и лично министра Гани Бектаевича Бейсем-

үшбұрышының бақытты адам тәрбиелеу мақсатына қызмет етуге бағытталған белсенді іс-әрекетімізді жалғастырдық. Ол үшін әр мектепте Ата-аналарды педагогикалық қолдау орталықтары ашылды, олардың негізінде ұрпақтан-ұрпаққа жалғасып келе жатқан ұлттық отбасылық дәстүрлерді жаңғырту мақсатында «Даналық мектебі» клубтары құрылды. Ата-аналарға психологиялық-педагогикалық білім беру жобасын іске асыру отбасы институтын, бала-ата-ана қарым-қатынасын одан әрі нығайту, саналы және позитивті ата-ана мәдениетін дамыту үшін сенімді негіз болатынына сенімдіміз.

Сондай-ақ, біздің институт білім беру ұйымдарында білім алушылар арасында жәбірлеудің (буллингтің) алдын алу Бағдарламасын әзірледі. Балалар омбудсмендерімен бірлесе отырып, біз бүкіл ел бойынша 2 миллионнан астам оқушы буллингке қарсы наразылық білдірген осы кең ауқымды жалпы республикалық акцияның бастамашысы және ұйымдастырушысы болдық. Пилоттық мектептерде оқушылардың физикалық, психологиялық және эмоционалдық әлауқатын қамтамасыз ету үшін Буллингке қарсы бағдарлама енгізіледі. Акцияның мақсаты – әр түрлі жастағы оқушыларды достық, сыйластық қарым-қатынас, ынтымақтастық, қолдау және өзара көмек негізінде біріктіру.

«Өркен» **«Менің бауырым»** жаңа еріктілік жобасын бастады. Еліміздің жоғары оқу орындарының 700-ден астам студенті еріктілерге арналған курстардан өтіп, жасөспірімдердің жасы үлкен жолдасы, тәлімгерлері болады. Осының арқасында еріктілер қозғалысы біздің жастарымыздың, педагогикалық және ата-аналар қауымының кең топтарын қамти отырып, күш-қуат алады.

«Тәлімгерлер» жобасы жетім балалар мен ата-анасының қамқор-

баева мы продолжили активную деятельность, направленную на то, чтобы треугольник «учитель – ученик – родитель» служил единой цели – воспитанию счастливого человека. Для этого в каждой школе открыты центры педагогической поддержки родителей, на базе которых созданы клубы «Даналық мектебі» в целях возрождения национальных семейных традиций, передающихся из поколения в поколение. Уверены, что реализация проекта психолого-педагогического просвещения родителей станет надежной основой для дальнейшего укрепления института семьи, детско-родительских отношений, развития культуры осознанного и позитивного родительства.

Также нашим институтом разработана Программа профилактики травли (буллинга) среди обучающихся в организациях образования **«ДосболLike: протяни руку дружбы»**. Совместно с детскими омбудсменами мы стали инициаторами и организаторами этой широкомасштабной общереспубликанской акции, в рамках которой более 2 миллионов школьников по всей стране выступили с протестами против буллинга. В пилотных школах будет внедрена Антибуллинговая программа для обеспечения физического, психологического и эмоционального благополучия учащихся. Цель акции – сплочение учащихся разных возрастных категорий на основе доброжелательных, уважительных взаимоотношений, сотрудничества, поддержки и взаимопомощи.

«Өркен» также дал старт еще одному новому волонтерскому проекту – **«Менің бауырым»**. Более 700 студентов вузов страны уже прошли курсы для волонтеров и теперь станут старшими товарищами и наставниками для подростков. Благодаря этому волонтерское движение набирает силы, охватывая самые широкие слои нашей молодежи, педагогической и родительской обще-

лығынсыз қалған балаларға көмек көрсетуге, ерікті-тәлімгерлермен қарым-қатынас және бірлескен қызмет арқылы олардың дербес өмір сүру және әлеуметтік бейімделу дағдыларын қалыптастыруға бағытталған. Қыркүйек айынан бастап тәлімгерлер барлық қазақстандық мектепте жұмыс істейді деп жоспарлануда.

Тағы бір маңызды іс-шара – еліміздің барлық өңірлерінен келген педагогтерді біріктірген **«Педагогтер мен ата-аналар: балалардың мүддесі үшін достастық» Республикалық байқауы**. Оның мақсаты – Ата-аналарды педагогикалық қолдау орталықтары шеңберінде оқыту деңгейін арттыру және сапасын тереңдету, ата-аналарға психологиялық-педагогикалық білім беруді тікелей жүзеге асыратын педагогтердің шығармашылық әлеуетін ашу және іске асыру, кәсіби педагогикалық қызметтің интерактивті нысандары мен әдістерін пайдалану негізінде тиімді тәжірибелерді, инновациялық әдістемелер мен коммуникациялық-цифрлық технологияларды танымал ету және тарату.

Бізде көптеген жаңа жоспар, шығармашылық идея, қысқа және ұзақ мерзімді мақсаттарымыз бар. Алда қазақстандық балалардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғауды қамтамасыз ету, оларды толыққанды дамыту, тәрбиелеу және оқыту үшін барынша қолайлы орта құру бойынша көптеген жұмыс күтіп тұр.

Отанымыздың бақытты болашағы үшін бірге жұмыс істейік! ■

«Өркен» балалардың әл-ауқатын арттыру ұлттық ғылыми-практикалық институты
КеАҚ президенті
Есенғазы Нұртөлеуұлы
Иманғалиев

ственности.

Проект **«Наставники»** направлен на оказание помощи детям-сиротам и детям, оставшимся без попечения родителей, формировании у них навыков самостоятельной жизни и социальной адаптации через общение и совместную деятельность с волонтерами-наставниками. Планируется, что уже с сентября наставники будут работать во всех казахстанских школах.

Еще одно значительное мероприятие – **Республиканский конкурс «Педагоги и родители: содружество в интересах детей»**, объединившее педагогов из всех регионов страны. Его цели – повышение уровня и углубление качества обучения в рамках центров педагогической поддержки родителей, раскрытие и реализация творческого потенциала педагогов, непосредственно осуществляющих психолого-педагогическое просвещение родителей, популяризация и распространение эффективных практик, инновационных методик и коммуникационно-цифровых технологий на основе использования интерактивных форм и методов профессиональной педагогической деятельности.

У нас много новых планов, креативных идей, краткосрочных и долгосрочных целей. Впереди много работы по обеспечению защиты прав и законных интересов казахстанских детей, созданию максимально комфортной среды для их полноценного развития, воспитания и обучения.

Давайте все вместе и дальше трудиться во благо счастливого будущего нашей Родины! ■

Президент Некоммерческого акционерного общества «Национальный научно-практический институт благополучия детей «Өркен»
Есенғазы Нуртолеуович
Иманғалиев

МАЗМҰНЫ

содержание

АЛҒЫ СӨЗ

ПРЕДИСЛОВИЕ

3

РАЗДЕЛ «ПЕДАГОГАМ»

БАЛАЛАРДЫҢ ӘЛ-АУҚАТЫ ТУРАЛЫ ҒЫЛЫМ
НАУКА О ДЕТСКОМ БЛАГОПОЛУЧИИ

8

Е.С. Гарбуз
БАЛА ҚҰҚЫҚТАРЫ
«Балалардың өмірін сақтау және қорғау» пәні бойынша 4-курс студенттеріне арналған сабақ

Е.С. Гарбуз
ПРАВА РЕБЕНКА. Занятие для студентов 4 курса по дисциплине «Охрана и защита жизни детей»

ЖАҚСЫЛЫҚ ЖАСАУҒА ҮЙРЕТЕМІЗ
УЧИМ ТВОРИТЬ ДОБРО

15

Г. К. Жапекова,
ӘЛЕУМЕТТІК МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ ПЕН ӨСКЕЛЕҢ ҰРПАҚТЫ ТӘРБИЕЛЕУДЕГІ ҚАЙЫРЫМДЫЛЫҚ

Г. К. Жапекова,
ПРОСОЦИАЛЬНОЕ ПОВЕДЕНИЕ И БЛАГОТВОРИТЕЛЬНОСТЬ В ВОСПИТАНИИ ПОДРАСТАЮЩЕГО ПОКОЛЕНИЯ

ТҰЛҒА / ЛИЧНОСТЬ

20

СҰХБАТ.
Смағулова Ардақ Рахымғалиқызы

ИНТЕРВЬЮ.
Смағулова Ардақ Рахимғалиевна

АННОТАЦИЯ

28

С.К. Нағашыбаева
«ҚОРҚЫТУДЫҢ АЛДЫН АЛУ БОЙЫНША АТА-АНАЛАРДЫ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ СҮЙЕМЕЛДЕУ» (5–9 сынып ата-аналарына арналған сабақ)

С.К. Нағашыбаева
«ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ РОДИТЕЛЕЙ ПО ПРОФИЛАКТИКЕ БУЛЛИНГА» (урок для родителей 5–9 классов)

“ БІЗДІҢ ЖОБАЛАРЫМЫЗ
НАШИ ПРОЕКТЫ

29

ДОСБОЛЛИКЕ акциясы,
МЕНИҢ БАУЫРЫМ

Акция ДОСБОЛЛИКЕ,
МЕНИҢ БАУЫРЫМ

РАЗДЕЛ «РОДИТЕЛЯМ»

“ ОТБАСЫ – БІР СӨЗДЕГІ БҮКІЛ ӘЛЕМ
СЕМЬЯ – ЦЕЛЫЙ МИР В ОДНОМ СЛОВЕ

37

С.Е. Әбдіқадырова
ҚАЗІРГІ ӘЛЕМДЕГІ ОТБАСЫ
ЖӘНЕ ОТБАСЫЛЫҚ
ҚҰНДЫЛЫҚТАР

С.Е. Абдикадырова
СЕМЬЯ И СЕМЕЙНЫЕ
ЦЕННОСТИ В
СОВРЕМЕННОМ МИРЕ

“ МАМАНДЫ ТЫҢДА
ПОСЛУШАЙ СПЕЦИАЛИСТА

46

Психологтің кеңестері
ТҮСІНУ ЖӘНЕ КЕШІРУ:
РЕНІШТЕН ҚАЛАЙ
ҚҰТЫЛЫП, КЕШІРУДІ
ҮЙРЕНУГЕ БОЛАДЫ

Советы психолога
ПОНЯТЬ И ПРОСТИТЬ:
КАК ИЗБАВИТЬСЯ
ОТ ОБИДЫ И НАУЧИТЬСЯ
ПРОЩАТЬ

“ АТА-АНАЛАРДЫҢ НАЗАРЫНА ҰСЫНЫМДАР
РОДИТЕЛЯМ НА ЗАМЕТКУ

52

АТА-АНАЛАРҒА
АРНАЛҒАН ҰСЫНЫСТАР
КІТАПХАНАСЫ

БИБЛИОТЕКА
РЕКОМЕНДАЦИЙ ДЛЯ
РОДИТЕЛЕЙ

РАЗДЕЛ «ДЕТЯМ»

“ ӨЗАРА ТҮСІНІСТІКТІ ҮЙРЕНЕМІЗ
УЧИМСЯ ВЗАИМОПОНИМАНИЮ

55

АТА-АНАМЕН
ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСТЫ
ҚАЛАЙ ЖАҚСARTУҒА
БОЛАДЫ?

КАК НАЛАДИТЬ
ОТНОШЕНИЯ
С РОДИТЕЛЯМИ?

“ ҚӨРУГЕ ҰСЫНАМЫЗ
РЕКОМЕНДУЕМ ПОСМОТРЕТЬ

60

БАЛА ҚҰҚЫҚТАРЫ

«Балалардың өмірін сақтау және қорғау» пәні бойынша 4-курс студенттеріне арналған сабақ

Е. С. Гарбуз,
арнайы пәндер және педагогика оқытушысы
Жоғары педагогикалық колледж,
Щучинск қ., Ақмола облысы

Жерде
балалардың сөзінен
асқан салтанатты
әнұран жоқ,
Виктор Мари Гюго

Нет на Земле гимна
торжественнее,
чем лепет
детских уст.
Виктор Мари Гюго

Трава ребенка

Е. С. Гарбуз,
преподаватель педагогики
и специальных дисциплин,
Высший педагогический
колледж, г. Щучинск,
Акмолинская область

**Занятие для студентов
4 курса
по дисциплине «Охрана и
защита жизни детей»**

Мақсаты: балалардың құқықтары және оларды халықаралық деңгейде реттейтін негізгі құжаттар туралы студенттердің түсініктерін кеңейту.

Ресурстары: арнайы және анықтамалық әдебиеттер, «Бала құқықтары» презентациясы, Learningapps сайтындағы «Кейіпкерлердің қандай құқықтары бұзылды» тапсырма

«Сәлеметсіз бе!» әнінің бейнежазбасы

ақпараттық-сандық материалдар, компьютер, проектор, экран.

Сабақ барысы

Сабақ ZOOM және Google-сайт платформасында өткізіледі.

Позитивті көзқарас. **«Сәлеметсіз бе!»** бейнеәні

1-слайд. Оқытушы. Балалар, құқық ұғымы нені білдіретінін есімізге түсірейікші. **Құқық** – мемлекет белгілеген, кепілдік берген және қоғамдық қатынастарды реттеуші болып табылатын жалпыға міндетті, формальды түрде анықталған мінез-құлық ережелерінің жүйесі. Бүгін біз баланың құқықтары туралы сөйлесіп, балалар құқықтары туралы заңнамамыздың негізіне қандай халықаралық құжаттар алынғандығын білеміз.

2-слайд. «Бала құқықтары дегеніміз не?» тақырыбы бойынша ассоциациялар кластері. *Оқытушы.* Бүкіл топ сіздің жұмысыңызды көруі үшін кластерді электронды тақтаға бекітіңіз.

3-слайд. Оқытушы. «Баланың құқығы – ата-ананың міндеті» деген заңды постулат бар. Бұл туралы не ойлайсыз? (*Студенттердің жауаптары*)

Цель: расширение представлений студентов о правах детей и основных документах, регламентирующих их на международном уровне.

Ресурсы: специальная и справочная литература, презентация «Права ребенка», задание на сайте Learningapps «Какие права героев были нарушены»

видеозапись песни «Здравствуйте!»

информационно-цифровые материалы, компьютер, проектор, экран.

Ход занятия

Занятие проводится на платформе ZOOM и на платформе Гугл-сайт.

Позитивный настрой. Видеопесня «Здравствуйте!»

Слайд 1. Преподаватель. Ребята, давайте мы с вами вспомним, что означает понятие **право**. **Право** – система общеобязательных, формально определенных правил поведения, установленных и гарантированных государством и являющихся регулятором общественных отношений. Сегодня мы с вами будем говорить о правах ребенка, узнаем, кто им считается, какие документы на международном уровне положены в основу нашего законодательства по правам детей.

Слайд 2. Кластер ассоциаций на тему «Что такое права ребенка?» *Преподаватель.* Прикрепите кластер на электронную доску, чтобы вашу работу увидела вся группа.

Слайд 3. Преподаватель. Существует юридический постулат: «Права ребенка – это обязанность родителей». А что вы думаете по этому поводу? (*Ответы студентов*)

- Мұғалімнің балалардың құқықтарына қандай қатысы бар?
- Болашақ тәрбиеші, мұғалім-ретінде балалардың құқықтарын қорғау үшін жеке өзіңіз не істеуіңіз керектігі туралы ойлаңыз.

Балалардың құқықтарын қорғау, олардың денсаулығы, білімі және дамуы – біздің сөзсіз басымдықтарымыз. Біз Қазақстандағы барлық балалардың бақытты өмір сүруін қамтамасыз етуіміз керек. Біз әр баланың дауысын тыңдауға міндеттіміз!

Қасым-Жомарт Тоқаев

Жаңа материалды зерттеу.

4-слайд. Бала құқықтары туралы Конвенцияға сәйкес, бала – 18 жасқа толмаған тұлға. **Баланың құқықтары** – халықаралық құжаттарда белгіленген балалар құқықтарының жиынтығы. **Бала құқықтарын қорғау** – мемлекеттің, жұртшылықтың және халықаралық үкіметтік емес ұйымдардың толыққанды және гармоникалық дамыған тұлғаны қалыптастыру үшін баланың құқықтарын әзірлеуге және қамтамасыз етуге бағытталған өзара келісілген іс-қимыл жүйесі.

5–6-слайдтар. **Бала құқықтары туралы нормативтік-құқықтық құжаттар.** Бала құқықтары мәселесі, оның өміріне, денсаулығына, дамуына, білімі мен тәрбиесінің қамқорлығы бүгінде әлемдік мәселеге айналып, ғаламдық деңгейге шықты. Халықаралық қоғамдастық қабылдаған баланың құқықтарын заңнамалық түрде

- Какое отношение имеет педагог к правам детей?
- Как будущие воспитатели, учителя поразмышляйте, что лично вы должны будете делать для защиты прав детей.

Изучение нового материала.

Слайд 4. Согласно Конвенции о правах ребенка, **ребенок** – это лицо, не достигшее 18-летнего возраста. **Права ребенка** – свод прав детей, зафиксированных в международных документах. **Защита прав ребенка** – система взаимосогласованных действий государства, общественности и международных неправительственных организаций, направленных на разработку и обеспечение прав ребенка для формирования полноценной и гармонично развитой личности.

Слайды 5–6. Нормативно-правовые документы о правах ребенка.

Проблема прав ребенка, забота о его жизни, здоровье, развитии, образовании и воспитании сегодня стала общемировой и приняла глобальный планетарный масштаб. Свидетельством этого является анализ принятых международным сообществом документов, законодательно определяющих права ребенка.

Конвенция Совета Европы о защите прав человека и основных свобод

Декларация прав ребенка ООН
Конвенция ООН о правах ребенка
Декларация тысячелетия ООН
Декларация и План действий ООН «Мир, пригодный для жизни детей»

Глобальная инициатива Детского фонда ООН (ЮНИСЕФ) «Города, доброжелательные к детям»

Доклад ВОЗ о состоянии здравоохранения в мире «Не оставим без внимания каждую мать, каждого ребенка»

Международная классификация функционирования, ограничений жизнедеятельности

анықтайтын құжаттардың талдамасы соның дәлелі болып табылады.

Еуропа Кеңесінің адам құқықтары мен негізгі бостандықтарын қорғау туралы Конвенциясы

БҰҰ-ның Бала құқықтары туралы декларациясы

БҰҰ-ның Бала құқықтары туралы Конвенциясы

БҰҰ-ның мыңжылдық декларациясы

БҰҰ-ның «Балалардың өмірі үшін қолайлы әлем» Декларациясы және Іс-қимыл жоспары

БҰҰ-ның Балалар қорының (ЮНИСЕФ) «Балаларға мейірімді қалалар» жаһандық бастамасы

ДДҰ-ның «Әр ананы, әр баланы назардан тыс қалдырмаймыз» әлемдегі денсаулық жағдайы туралы баяндамасы

Жұмыс істеудің, тіршілік әрекеті шектеулерінің халықаралық жіктелуі

Оқытушы. Балалар, қараңыздаршы, қаншама көп құжат! Алғашқылардың бірі – Еуропа Кеңесінің адам құқықтары мен негізгі бостандықтарын қорғау туралы конвенциясы және БҰҰ-ның Бала құқықтары туралы декларациясы. Осы орайда ақылға қонымды сұрақ туындайды: неліктен олардан кейін БҰҰ-ның Бала құқықтары туралы Конвенциясын қабылдау қажет болды? Бұл құжатты қабылдау қажеттілігі неге туындады деп ойлайсыз? (Студенттердің жауаптары)

Оның себебі мынада: алғашқы құжатта балалардың ғана емес, ересектердің де құқықтары сипатталғандықтан, балалық шаққа қатысты нәрсені бөліп көрсету қиын болды. Балалар жағдайының нашарлауы әлемдік қоғамдастықтан баланың құқықтарын қамтамасыз ету және қорғау үшін әр мемлекет қандай шаралар қабылдауы керек екендігі туралы ережелерді

Защита прав детей, их здоровье, образование и развитие – наши безусловные приоритеты. Мы должны обеспечить счастливую жизнь всем детям в Казахстане. Мы обязаны прислушаться к голосу каждого ребенка!

Касым-Жомарт Токаев

Преподаватель. Ребята, посмотрите сколько документов! Одни из первых – Конвенция Совета Европы о защите прав человека и основных свобод и Декларация прав ребенка ООН. Возникает резонный вопрос: зачем после них понадобилось еще создание Конвенции ООН о правах ребенка? Как вы думаете, почему возникла необходимость в принятии данного документа? (Ответы студентов)

Дело в том, что в самом первом документе были описаны права не только детей, но и взрослых, что затрудняло выделить именно то, что касается детства. Продолжающееся ухудшение положения детей потребовало от мирового сообщества принятия нового документа, который бы законодательно закрепил положения о том, какие меры должно принять каждое государство для обеспечения и защиты прав ребенка. Таким документом и стала Конвенция ООН о правах ребенка.

Принятие Конвенции о правах ребенка стало значительным событием в области защиты прав детей. В этом документе впервые ребенок рассматривался не только как объ-

заңнамалық түрде бекітетін жаңа құжатты қабылдауды талап етті. БҰҰ-ның Бала құқықтары туралы Конвенциясы сондай құжат болды.

БҰҰ-ның «Адам құқықтары» брошюрасынан

Отбасылары тастап кеткен 100 миллионға жуық бала тек ауыр жұмыс, ұрлық, қайыр сұрау және т. б. арқылы өмір сүруде. 6 мен 11 жас аралығындағы 120 миллион бала мектепке бару мүмкіндігінен айырылған. Жыл сайын 3,5 миллионға жуық бала емдеуге болатын аурулардан көз жұмады.

Бала құқықтары туралы Конвенцияның қабылдануы балалардың құқықтарын қорғау саласындағы маңызды оқиға болды. Бұл құжатта бала алғаш рет арнайы қорғауды қажеттетін объект ретінде ғана емес, сонымен бірге адам құқықтарының барлық спектрі берілген құқық субъектісі ретінде қарастырылды.

7–8 слайдтар. Оқытушы. БҰҰ-ның 1989 жылғы Бала құқықтары туралы Конвенциясы 1994 жылы ратификацияланды. Ратификациялау – құжатқа (мысалы, шартқа) тараптардың әрқайсысының тиісті органымен бекітілуі арқылы заңды күш беру процесі. Ратификацияланғанға дейін мұндай құжат, әдетте, заңды күші жоқ және ратификацияланбаған тарап үшін міндетті емес.

ект, требующий специальной защиты, но и как субъект права, которому предоставлен весь спектр прав человека.

Слайды 7–8. Преподаватель. Конвенция ООН о правах ребенка 1989 г. была ратифицирована в 1994 г. Что значит ратифицировать? Ратификация – процесс придания юридической силы документу (например, договору) путем утверждения его соответствующим органом каждой из сторон. До ратификации такой документ, как правило, не имеет юридической силы и не обязателен для нератифицированной стороны.

В нашей стране права ребенка, семьи закреплены на конституционном уровне. Конституция Респуб-

Біздің елімізде бала, отбасы құқығы конституциялық деңгейде бекітілген. Қазақстан Республикасының Конституциясы неке, отбасы, ана болу, әке болу және балалық шақ мемлекеттің қорғауында екенін жариялайды (27-бап). Баланың құқықтары азаматтық, отбасылық және басқа құқық салаларында көрініс тапты.

Қазақстанда балалар мен жасөспірімдердің құқықтары мен кепілдіктерін реттейтін 45-тен астам нормативтік құқықтық акт қабылданды. «Неке және отбасы туралы», «Білім туралы», «Қазақстан Республикасындағы бала құқықтары туралы» ҚР Заңдары, ҚР Президентінің «Халық денсаулығы» мемлекеттік бағдарламасы туралы», «Білім беру» мемлекеттік бағдарламасы туралы» Жарлықтары, «Қазақстан Республикасының мемлекеттік жастар саясатының тұжырымдамасы туралы» ҚР Президентінің өкімі және т.б.

9-слайд. Оқытушы. Балалық шақ – бұл адам өміріндегі ерекше кезең, және кез келген мемлекеттің міндеті – Конвенция талаптарының ересектер мен балалар әлемінің қарым-қатынасын реттейтін алғашқы, рес-

Из брошюры ООН «Права человека»

Около 100 млн детей, покинутых своими семьями, существуют лишь за счет изнурительной работы, воровства, попрошайничества и т. п. 120 млн детей в возрасте от 6 до 11 лет лишены возможности посещать школу. Ежегодно около 3,5 млн детей умирают от болезней, которые поддаются лечению.

лики Казахстан провозглашает, что брак, семья, материнство, отцовство и детство находятся под защитой государства (статья 27). Права ребенка отражены в гражданском, семейном и других отраслях права.

Слайд 9. Преподаватель. Детство – особый этап в жизни человека, и задача любого государства – обеспечить выполнение требований конвенции как первого, официально утвержденного международного инструмента, регулирующего взаимоотношения мира взрослых и мира детей.

Самостоятельная работа. 1. Создать кластер, в котором раскрыть основные права детей. 2. Выполнить задание на сайте Learningapps: «Какие права героев были нарушены»

Рефлексия. Выскажите одним предложением, выбрав начало фразы. – Сегодня я узнал...

ми бекітілген халықаралық құрал ретінде орындалуын қамтамасыз ету.

Өзіндік жұмыс.

1. Балалардың негізгі құқықтарын ашатын кластер жасаңыз.

2. Learningapps веб-сайтындағы **«Кейіпкерлердің қандай құқықтары бұзылды»** тапсырмасын орындаңыз.

Рефлексия. Фразаның басын таңдап, бір сөйлеммен аяқтаңыз.

- Бүгін мен білдім
- ... қызықты болды
- ... қиын болды
- Мен ... тапсырмаларды орындадым
- Мен ... түсіндім
- Адамның бойында ...сияқты қасиеттер болуы керек
- Мен ... сезіндім
- Мен ... ие болдым
- Мен ... үйрендім
- Мен ... жасай алдым
- Мен өмірдесияқты құндылықтарды ұстанғым келеді
- Мен ... тырысамын
- Мені... таң қалдырды
- Сабақ болашақ кәсіби қызметім үшін... мүмкіндік берді
- Менің... істегім келді

Үй тапсырмасы. Біріккен Ұлттар Ұйымының ЮНИСЕФ Балалар қоры туралы хабарлама дайындау; балаларға қызмет ету өмірдің мәні болып табылатын адамдар туралы шағын әңгіме жазу. ■

В Казахстане принято более 45 нормативных правовых актов, регулирующих права и гарантии детей и подростков. Законы РК «О браке и семье», «Об образовании», «О правах ребенка в Республике Казахстан» Указы Президента РК «О Государственной программе «Здоровье народа», «О государственной программе «Образование» Распоряжение Президента РК «О Концепции государственной молодежной политики Республики Казахстан» и др.

- Было интересно...
- Было трудно...
- Я выполнял задания...
- Я понял, что...
- Человек должен обладать такими качествами, как...
- Я почувствовал, что ...
- Я приобрел...
- Я научился...
- У меня получилось...
- Я хочу придерживаться в жизни таких ценностей, как...
- Я попробую...
- Меня удивило...
- Занятие дало мне для будущей профессиональной деятельности...
- Мне захотелось...

Домашнее задание. Подготовить сообщение о Детском фонде ООН ЮНИСЕФ; написать небольшой рассказ о людях, для которых служение детям является смыслом жизни. ■

ӘЛЕУМЕТТІК МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ ПЕН ӨСКЕЛЕН ҰРПАҚТЫ ТӘРБИЕЛЕУДЕГІ ҚАЙЫРЫМДЫЛЫҚ

*Просоциальное поведение
и благотворительность
в воспитании
подростающего поколения*

Г. К. Жапекова,

т.ғ.к., қауымдастырылған
профессор,
Л.Н.Гумилев атындағы ұлттық
Еуразиялық университет,
Астана қ.

Г. К. Жапекова,

к. и. н., ассоциированный
профессор,
Евразийский национальный
университет им Л. Н. Гумилева,
г. Астана

Әлеуметтік мінез-құлық – бұл адамның саналы, ерікті және риясыз басқа адамдардың, қоғамның мүддесі үшін олардың әл-ауқатына көмектесу, қолдау және қамқорлық жасау үшін өмір сүретін әрекет тәсілі.

Оған әртүрлі көмек түрлері, назар, құрмет, ізгі ниет, эмпатия,ынтымақтастық және т. б. кіреді.

Бұл мінез құлық үлгісі әртүрлі контекстер мен жағдайларда көрінуі мүмкін:

- қиын өмірлік жағдайға тап болған адамдарға көмектесу және қолдау;
- ерікті қызметке қатысу (қайырымдылық ұйымдарында

Просоциальное поведение – это образ действий, при котором человек сознательно, добровольно и бескорыстно живет в интересах других людей, общества для оказания помощи, поддержки и заботы об их благополучии. Оно включает в себя различные виды помощи, внимание, уважение, доброжелательность, эмпатию, сотрудничество и др.

Эта модель поведения может проявляться в различных контекстах и ситуациях:

- помощь и поддержка людям, попавшим в трудную жизненную ситуацию;

жұмыс істеу, ауруханаларға, әлеуметтік қорғау мекемелеріне бару және т. б.);

- ынтымақтастық (командада жұмыс істей білу, ортақ мақсаттарға жету үшін білім мен өмірлік ресурстармен бөлісу және т. б.);

- әлеуметтік, психологиялық, эмоционалды қолдау;

- эмпатияның көрінісі, өзін басқа адамның орнына қою, оны түсіну қабілеті;

- қоршаған ортаға қамқорлық, экологиялық бастамаларға, акцияларға қатысу;

- әлеуметтік осал топтардың құқықтарын қорғау, кемсітушілікке, теңсіздікке қарсы күрес және т. б.

Әлеуметтік мінез-құлық моделі өзі туралы жағымды түсініктерге, жанашырлық таныту, адамдарға көмектесу, олармен ынтымақтасу қабілетіне негізделген.

Бұл модель жоғары моральдық, өмірді растайтын, гуманистік және альтруистік құндылықтарға негізделген.

– Біз бұл модельді толығырақ талдайық.

- *Өзі туралы жағымды түсінік пен ынтымақтастық, тілектестік қабілеті.* Бұл аспект тұлғаның ішкі мотивациясы мен психологиялық жағдайын көрсетеді. Ынтымақтастық пен жанашырлық таныта алатын, өздері туралы жағымды түсініктері бар адамдар көбінесе басқаларға

- участие в добровольческой деятельности (работа в благотворительных организациях, посещение больниц, учреждений социальной защиты и т. д.);

- сотрудничество (умение работать в команде, делиться знаниями и жизненными ресурсами во имя достижения общих целей и др.);

- социальная, психологическая, эмоциональная поддержка;

- проявление эмпатии, способность поставить себя на место другого человека, понять его;

- забота об окружающей среде, участие в экологических инициативах, акциях;

- защита прав социально уязвимых групп, борьба с дискриминацией, неравенством и т. д.

Разберем эту модель более подробно.

- *Позитивные представления о себе и способность к сотрудничеству, солидарности.* Этот аспект отражает внутреннюю мотивацию и психологическое состояние личности. Люди с позитивными представлениями о себе, умеющие проявлять солидарность и сочувствие, часто более готовы и способны помогать другим. Эмпатия, сотрудничество и взаимопомощь становятся естественными составляющими их поведения.

- *Система жизненных ценностей.* Личные ценности и убеждения играют важную роль в определении того, как мы взаимодействуем с окружающим миром. Люди, ценящие общественно значимую деятельность и благо других, склонны более активно участвовать в просоциальных действиях.

- *Способность к альтруистической деятельности.* Альтруизм – это стремление делать добро другим людям без ожидания благодарности и личной выгоды. Личности, способные к альтруистической деятельности, стремятся реализовать себя че-

көмектесуге қабілетті және дайын. Эмпатия, ынтымақтастық және өзара көмек олардың мінез-құлқының табиғи компоненттеріне айналады.

■ *Өмірлік құндылықтар жүйесі.* Жеке құндылықтар мен сенімдер біздің қоршаған әлеммен қарым-қатынасымызды анықтауда маңызды рөл атқарады. Әлеуметтік маңызы бар іс-әрекеттерді және басқалардың игілігін бағалайтын адамдар әлеуметтік іс-шараларға көбірек араласуға бейім.

■ *Альтруистік қызметке қабілеттілік.* Альтруизм – бұл ризашылықпен жеке пайда күтпестен басқа адамдарға жақсылық жасауға деген ұмтылыс. Альтруистік әрекетке қабілетті адамдар өздерін басқа адамдар мен жалпы қоғамның көмегі мен қолдауы арқылы жүзеге асыруға тырысады. Бұған ерікті жұмыс, қайырымдылық жарналары, әлеуметтік жобаларға қатысу және жеке адам мен бүкіл қоғамның игілігіне бағытталған басқа да қызмет түрлері кіруі мүмкін.

Бұл *әлеуметтік* мінез-құлық үлгісі мен қайырымдылықтың аспектілері ұқсас, өйткені олар басқа адамдарға немесе қоғамға көмектесуге бағытталған ерікті әрекеттермен байланысты. Дегенмен, олардың кейбір айырмашылықтары мен ерекшеліктері бар.

Әлеуметтік мінез-құлық күнделікті мейірімділік пен қамқорлықтың кішігірім әрекеттерін, сондай-ақ көмектің неғұрлым ұйымдасқан және күрделі түрлерін қамтитын кең ауқымды әрекеттерді қамтиды. Бұл ұғым іс-әрекеттер сыйақы немесе пайда күтпей орындалатынын және адамдарды, қоғамды, жануарларды немесе қоршаған ортаны қолдауға бағытталуы мүмкін екенін білдіреді.

Қайырымдылық – мұқтаж адамдарға, ұйымдарға немесе жалпы қоғамға қаржылық көмек, материалдық және физикалық ресурстарды, уақытты немесе қызметтерді ерікті түрде ұсыну.

Модель просоциального поведения строится на позитивных представлениях о себе, умении сочувствовать, сострадать, помогать людям, быть с ними солидарными. В основе этой модели – высшие нравственные, жизнеутверждающие, гуманистические и альтруистические ценности.

рез помощь и поддержку других людей и общества в целом. Это может включать добровольческую работу, благотворительные взносы, участие в социальных проектах и другие формы деятельности, направленной на благо отдельного человека и всего общества.

Модель просоциального поведения и благотворительность имеют схожие аспекты, так как связаны с добровольными действиями, направленными на помощь другим людям или обществу. Однако у них есть некоторые различия и особенности.

Просоциальное поведение охватывает широкий спектр действий, включая как небольшие повседневные акты доброты, внимания и заботы, так и более организованные и сложные формы помощи. Это понятие подразумевает, что действия выполняются без ожидания вознаграждения или выгоды и могут быть направлены на поддержку людей, общества, животных или окружающей среды.

Благотворительность – добровольное предоставление финансо-

Бұл кедей, науқас, мүгедек, баспанасыз, жетім балаларға, қарттарға және басқа да әлеуметтік осал топтарға көмек көрсетуді қамтуы мүмкін. Қайырымдылық әлеуметтік ынтымақтастықты нығайтуға және қамқорлық пен көмекке мұқтаж адамдардың өмір сүру сапасын жақсартуға ықпал етеді. Бұл көбінесе қаржылық көмек, ресурстар немесе қызметтер түрінде материалдық көмек көрсетуде көрінеді. Бұл әдетте қаражатты немесе ресурстарды бір тараптан екінші тарапқа қоғамдық ұйымдар, бірлестіктер, қорлар және т. б. арқылы беруге байланысты мақсатты әрекеттерді білдіреді.

Қайырымдылық әлеуметтік мінез-құлықтың бір түрі ретінде қарастырылуы мүмкін екенін ескеру маңызды, өйткені бұл ерікті көмек пен басқаларға қамқорлық көрсетудің ерекше көрінісі.

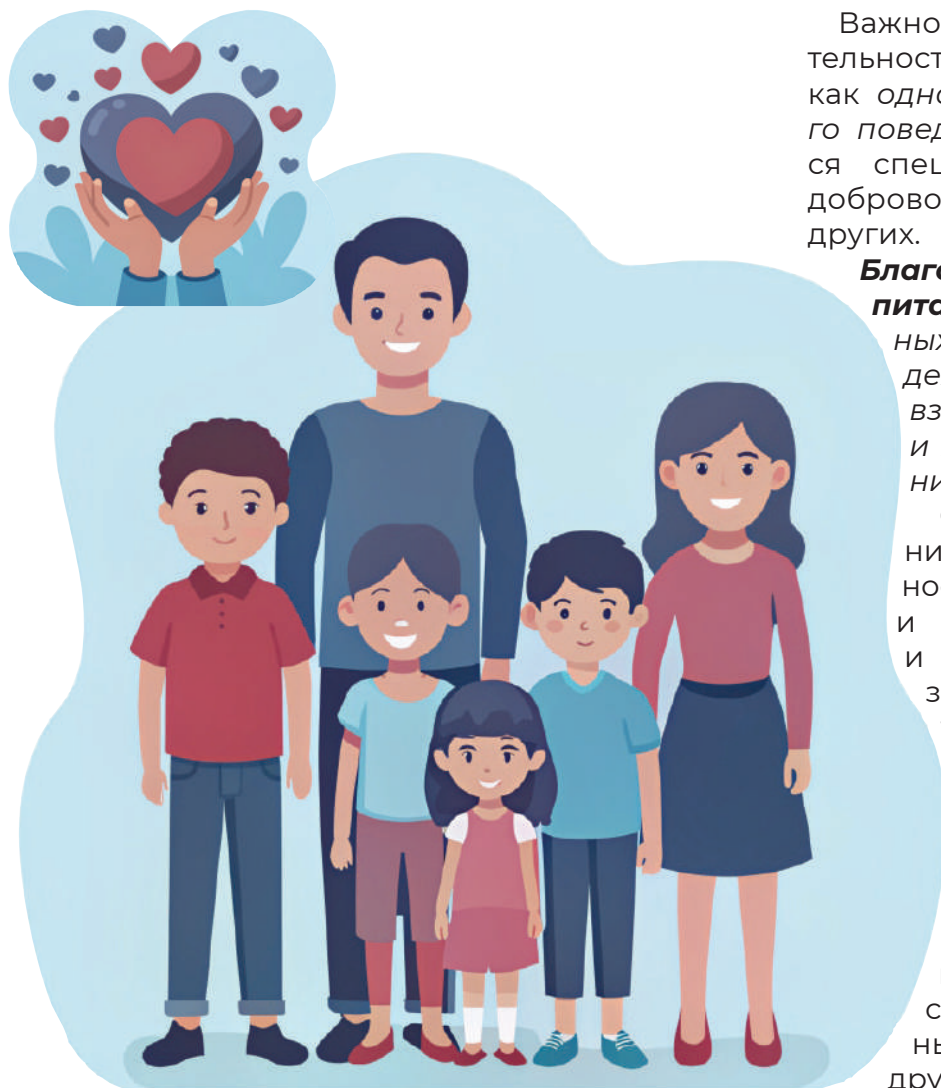
Қайырымдылық және ата-ана тәрбиесі – бұл бір-бірін толықтыратын және болашақ ұрпаққа әсер ететін әлеуметтік қызметтің екі маңызды аспектісі.

Қайырымдылық ұйымдары мен қорлары көбінесе балалардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғауға, олардың денсаулығын нығайтуға, жалпы дамуға, оқытуға, мектеп салуға және жабдықтауға, стипендиялар мен оқу материалдарын, медициналық көмек көрсетуге, бос уақытты, демалысты, спорттық және ойын-сауық шараларын ұйымдастыруға бағытталған бағдарламалар мен жобаларды қаржыландырады және қолдайды.

Әлеуметтік жауапкершілікті қалыптастыруға, эмоционалды интеллектті, эмпатияны, экологиялық ойлауды, жалпы мәдениетті дамытуға бағытталған балаларды тәрбиелеу жас ұрпақты қайырымдылық шараларына қатысуға шабыттандыруы

вой помощи, материальных и физических ресурсов, времени или услуг нуждающимся людям, организациям или обществу в целом. Это может включать в себя помощь малоимущим, больным, инвалидам, бездомным, детям-сиротам, пожилым людям и другим социально уязвимым группам. Благотворительность способствует укреплению социальной солидарности и улучшению качества жизни тех, кто нуждается в заботе и помощи. Она чаще выражается в предоставлении материальной помощи в виде финансовых средств, ресурсов или услуг. Это обычно представляет собой целенаправленные действия, связанные с передачей средств или ресурсов от одной стороны к другой, как правило, через общественные организации, объединения, фонды и т. д.

мүмкін. Қамқорлық пен қолдаудың ортасында өсетін балалар басқа адамдарға көбірек қамқорлық жасайды және олардың өмірін жақсартуға тырысады.

Осылайша, өскелең ұрпақтың әлеуметтік мінез-құлқы, қайырымдылығы мен тәрбиесі өзара байланысты және бірге әділ, біртұтас және гүлденген қоғам құруға ықпал ете алады. ■

Важно отметить, что благотворительность может рассматриваться как одна из форм просоциального поведения, так как она является специфическим проявлением добровольной помощи и заботы о других.

Благотворительность и воспитание детей – это два важных аспекта общественной деятельности, которые могут взаимодополнять друг друга и влиять на будущее поколение.

Организации и фонды, занимающиеся благотворительностью, часто финансируют и поддерживают программы и проекты, направленные на защиту прав и законных интересов детей, укрепление их здоровья, общее развитие, обучение, строительство и оборудование школ, предоставление стипендий и учебных материалов, медицинской помощи, организацию досуга, отдыха, спортивных и развлекательных мероприятий и многое другое.

Воспитание детей с ориентацией на формирование социальной ответственности, развитие эмоционального интеллекта, эмпатии, экологического мышления, общей культуры может вдохновить молодое поколение на участие в благотворительных действиях. Дети, которые вырастают в окружении заботы и поддержки, склонны больше заботиться о других людях и стремиться к улучшению их жизни.

Таким образом, просоциальное поведение, благотворительность и воспитание подрастающего поколения взаимосвязаны и вместе могут способствовать созданию справедливого, единого и процветающего общества. ■

МҰҒАЛІМНІҢ ҰЛЫ МИССИЯСЫ

ВЫСОКАЯ МИССИЯ УЧИТЕЛЯ

Біздің «Тұлға» айдарымыздың бүгінгі қонағы – кәсіби тәжірибесі мол, көп жылғы еңбек өтілі бар педагог, Алматы қаласы №8 мектеп-гимназиясының директоры,

Ардақ Рахымғалиқызы Смағұлова.

Сегодня гость нашей рубрики «Личность» – педагог с большим профессиональным опытом и трудовым стажем, директор школы-гимназии №8 г. Алматы

Ардақ Рахимғалиевна Смағұлова.

Шығыс Қазақстан облысы Шар ауданы Әуезов кентінде инженер және мұғалім отбасында дүниеге келген. С.М.Киров атындағы ҚазМУ-нің химия факультетін бітірген. Химия пәнінің мұғалімі, директордың оқу-тәрбие жұмысы жөніндегі орынбасары, Алматы қаласы №130 гимназиясының директоры болып жұмыс істеді. Ғылыми-әдістемелік жарияланымдардың, мақалалардың авторы, белсенді қоғам қайраткері.

Родилась в поселке Ауэзова Чарского района Восточно-Казахстанской области в семье инженера и учителя. Окончила химический факультет КазГУ им. С. М. Кирова. Работала учителем химии, заместителем директора по учебно-воспитательной работе, директором гимназии №130 г. Алматы. Автор научно-методических публикаций, статей, активный общественный деятель.

Біз Ардақ Рахымғалиқызына бірнеше сұрақ қойдық.
 – **Балалық шағыңыз, отбасыңыз, отбасылық құндылықтарыңыз бен дәстүрлеріңіз туралы айтып берсеңіз. Ата-анаңыз қандай жұмыс атқарды?**

– Мен балалық шағымды ерекше сезіммен еске аламын, өйткені ол кезде маған жақсы әсер еткенменің сүйікті нағашы атам мен әжемнің көзі тірі болатын. Олар маған рухани жылулық сыйлап қана қоймай, өмірлік даналығымен бөлісетін, қамқор және дана адамдар еді. Менің ата-анам – маған бар махаббаты мен қамқорлығын сыйлаған керемет адамдар. Олар менің тұлға ретінде қалыптасуымда маңызды рөл атқарды. Ол кезде біз бәріміз дастархан басына жиналып, отбасымызда болып жатқанның бәрін талқылап,

Мы задалы Ардақ Рахымғалиевне несколько вопросов.
 – **Расскажите, пожалуйста, немного о Вашем детстве, семье, семейных ценностях, традициях. Кем были Ваши родители?**

– С особой теплотой вспоминаю свое детство, когда были живы все мои родные любимые люди: родители мамы, мои бабушка с дедушкой, которые оказали большое влияние на меня. Они были заботливыми и мудрыми людьми, которые не только дарили мне свою душевную теплоту, но и делились своей жизненной мудростью. Мои родители – прекрасные люди, которые вложили в меня всю свою любовь и заботу. Они сыграли огромную роль в моем становлении как личности. Это было время, когда

бір-бірімізге ақыл-кеңес айтатын едік. Мен балалық шағымда отбасымның жылулығы мен махаббатына, өзара сенім мен сыйластыққа бөленіп өстім. Мен отбасылық құндылықтарымыз бен дәстүрлеріміздің арқасында осы күнгі қалпыма қол жеткіздім.

– Сіздің ойыңызша, отбасында ең бастысы нәрсе не? Оның тірегі неде?

– Мен үшін отбасындағы ең маңызды нәрсе – ол сыйластық, өзара жауапкершілік, өзара көмек пен бірлік. Ең бастысы, отбасының незігін құрайтын – мейірімділік. Егер сіз барлық нәрсені мейірімділікпен жасасаңыз, ол сізге еселеніп қайтады.

– Сіз мамандығыңызды қалай таңдадыңыз? Шешуші фактор не болды?

– Менің мұғалім болу туралы шешіміме анам қатты әсер етті, себебі ол күнделікті жұмысында ғана емес, үйде де мұғалім рөлін атқарды. Ол менің білім алуға, кітап оқуға деген сүйіспеншілігімді оятты. Маған анамның шәкірттерінің дәптерлерін тексеруге көмектесу өте ұнайтын. Сол менің кәсіби таңдауымның негізін қалады.

– Егер адам өз кәсібіне толықтай берілген болса, бұл оның отбасылық өміріне, жақындары, достарымен қарым-қатынасына, қызығушылықтарына кедергі болмай ма?

– Бұл сұраққа жауап беру үшін мен риторикалық кідіріс жасап, ойла-нып, терезеге қарап, шынымды айтар едім: егер адам мұғалім рөліне 100 немесе одан да көп пайызға енсе, иә – бұл кедергі болуы мүмкін. Балалар әлеміне, сынып пен мектептің өміріне барынша берілгенде, отбасы, туыстармен жақындар, өкінішке орай, жайына қалады. Мен білім беру жүйесінде 43 жылдан астам уақыт жұмыс істеп келемін, ал менің отбасыммен бірге өткізген уақытты есептесем, жарты жыл да болмайтын шығар деп ойлаймын.

Мұғалімнің жұмысы көп күш пен уақытты қажет етеді. Тағы бір дәптерді,

мы все были единым целым, когда все происходящее в семье обсуждалось за общим дастарханом. Мое детство было наполнено теплом, любовью, доверием и уважением друг к другу.

Именно благодаря семейным ценностям и традициям я смогла стать тем, кем являюсь на сегодня.

– Что, на Ваш взгляд, главное в семье, на чем она держится?

– Для меня самое важное в семье – уважение, взаимная ответственность, взаимопомощь и единство. И самое главное – это доброта, основа основ. Если все, что ты делаешь, делается с добротой, то и к тебе вернется добро.

– Как Вы пришли к выбору профессии? Что стало определяющим фактором?

– На мое решение стать педагогом в значительной степени повлияла моя мама, которая ежедневно выполняла свою роль учителя не только на работе, но и дома. Именно она привила мне любовь к учебе, чтению. Я помогала ей проверять тетради ее учеников, и мне это нравилось. Это и

сынып журналын, кабинетіңіздің есігін жапсаңыз да, сіз бәрібір мектепте қаласыз. Себебі сыныбыңыздағы бір бала көмекке мұқтаж болуы мүмкін, оған көмектесу – сіздің міндетіңіз. Бұны біздің педагогикалық ар-намыс пен кәсіби әдеп кодексіміз деп айтуға болады. Сіз осы жолды, осы мамандықты таңдасаңыз, сол мамандықта болуыңыз керек. Жұмысқа толығымен ену – біздің мамандығымыздың ажырамас бөлігі.

– Тәрбие үдерісінің тұтастығын қамтамасыз ету үшін отбасы мен білім беру ұйымының өзара бірлескен іс-қимылы қажет екені белгілі. Сіздің мектебіңізде «оқушы-ата-ана-педагог» үш тұғырлығы қалай жүзеге асырылады? Мұнда Ата-аналарды педагогикалық қолдау орталығы қандай рөл атқарады?

– Бұл өте маңызды сұрақ. Бүгінгі таңда нарықтық қатынастар мен ақпараттық технологиялар дәуірінде бұл байланысты қайта қарау қажет. Егер бұрын оқушы мен мұғалім білім беру үдерісінің негізгі қатысушылары болса, бүгінде біздің қарым-қатынасымызға түзетулер енгізу қажет.

Гимназияда Ата-аналарды педагогикалық қолдау орталығы жұмыс істейді, оның аясында ашық есік күндері өткізіледі. Ата-аналар балаларының үлгерімі, тәртібі, сонымен қатар физикалық, психоэмоционалды әл-ауқаты, оның сыныптастарымен және мұғалімдермен қарым-қатынасы туралы толық ақпарат алу үшін, сынып жетекшісіне, пән мұғалімдеріне, педагог-психологке, әлеуметтік педагогке, мектеп директорына, оның орынбасарларына жүгіне алады. Мектептегі жағдай туралы жасырын ақпарат алу үшін біз QR кодтарын қолданамыз. Бізде ата-аналар жиналыстары, жалпы мектептік кездесулер үнемі өткізіліп тұрады. Мектептің педагогикалық кеңесі осы қызметті толығымен үйлестіреді.

заложило основу моего профессионального выбора.

– Если быть полностью преданным своей профессии, то не помещает ли это семейной жизни, общению с близкими, друзьями, увлечениям?

– Для ответа на этот вопрос я бы выдержала риторическую паузу, задумалась, взглянула в окно и сказала бы честно: если находиться достаточно глубоко в роли учителя, на все 100 и более процентов, то да – это может стать препятствием. Погружаясь в мир детей, жизнь класса и школы, семья, родные и близкие люди остаются, к сожалению, где-то на втором плане. Я работаю в системе образования более 43 лет, и если подсчитать все эти годы, часы и минуты, боюсь, не наберется и полугодя, проведенного с семьей.

Работа учителя требует множества энергии и времени. Даже когда вы закрываете очередную тетрадь, классный журнал, дверь своего кабинета, вы все равно остаетесь. Ребенок из вашего класса может нуждаться в помощи, и ваша обязанность помочь. Это, можно сказать, наш кодекс педагогической чести и профессиональной этики. Ты выбрал этот путь, эту профессию и должен быть в ней. Полное погружение в работу – неотъемлемая часть нашей профессии.

– Общеизвестно, что для обеспечения целостности воспитательно-образовательного процесса необходимо налаженное взаимодействие семьи и организации образования. Как в вашей школе реализуется триединство «ученик – родитель – педагог»? Какую роль в этом играет Центр педагогической поддержки родителей?

– Это очень важный вопрос. Сегодня, в эпоху рыночных отношений и информационных технологий, необходимо пересматривать эту взаимосвязь. Если раньше ученик и учитель были основными участниками образовательного процесса, то сегодня

– Сіздің мектебіңізде оқушылардың қауіпсіздігі қалай қамтамасыз етіледі?

– Балалардың қауіпсіздігі – біздің басты басымдығымыз. Баланың мектепке келуі және кетуі туралы ата-аналарға хабарлама жіберу үшін QR коды бар турникет арқылы кіру жүйесі енгізілді; камерадан тыс қалатын жерлерді болдырмау үшін, бүкіл мектеп бойынша 58 бейнекамера орнатылды; ғимарат ішінде және мектеп маңында тұрақты бақылауды қамтамасыз ететін күзет қызметі жұмыс істейді. Мектеп Жарғысына сәйкес әкімшілік өкілдері, педагогтер, басқа да қызметкерлер үшін кезекшілік кестесі белгіленді.

– Сіз мектебіңіздің қандай тәжірибесі мен жетістіктерін ең маңызды және табысты деп санайсыз?

– Соңғы бес жылда біз төрт ірі жобаны іске асырдық, оның ішінде қазақстандық және ресейлік университеттермен бірлесіп: цифрлық трансформация, мектептің 250 оқушысы мен педагогін цифрлық сауаттылыққа оқыту, 1 сынып оқушыларының сауатты оқу және жазу дағдыларын қалыптастыруды зерттеуге қатыстық.

Сондай-ақ, СОРОС-Қазақстан қоры, Herts Cam Network Ұлыбритания мұғалімдерінің кәсіби қауымдастығы және Назарбаев Университетімен бірлесіп іске асырылған «Қазақстан мұғалімдерінің көшбасшылығы» жобасын атап өткен жөн. Осы жоба аясында жұмыс істеген екі жыл біздің педагогтерге өздерінің кәсіби деңгейін көтеріп, оқушылармен қарым-қатынасты айтарлықтай жақсартуға мүмкіндік берді.

Үшінші жыл бойы біз оқушылардың кәсіби бағдарлануына бағытталған «Алматы мектептері» жобасына қатысып келеміз. Жүргізушілер мектебінде оқығаннан кейін түлектеріміз аттестатпен бірге «В» санатындағы жүргізуші куәліктерін алады.

Осы жоба аясында Швейцарияға сапар ұйымдастырылды. Жасанды

необходимо внести корректировки в наши отношения.

В гимназии работает Центр педагогической поддержки родителей, в рамках которого проводятся дни открытых дверей. Родители могут обратиться к классному руководителю, учителям-предметникам, педагогу-психологу, социальному педагогу, директору школы, его заместителям, получить полную информацию не только об успеваемости, дисциплине, но и о физическом, психоэмоциональном самочувствии ребенка, его взаимоотношениях с одноклассниками и учителями. Для анонимного получения информации о ситуации в школе мы используем QR-коды. У нас регулярно проводятся родительские собрания, общешкольные встречи. Координирует всю эту деятельность педагогический совет школы.

– Как обеспечивается безопасность учащихся в вашей школе?

– Безопасность детей – наш главный приоритет. Введена система входа через турникет с QR-кодом для отправки уведомлений родителям о приходе ребенка в школу и уходе из нее; установлено 58 видеочкамер по всей территории школы, что позволяет избежать слепых зон; работает охранная служба, обеспечивающая постоянный контроль внутри здания и на пришкольной территории. Согласно Уставу школы, установлен график дежурств для представителей администрации, педагогов, других сотрудников.

– Какой опыт и достижения вашей школы вы считаете наиболее значимыми и успешными?

– За последние пять лет мы принимали участие в реализации четырех крупных проектов, в том числе совместно с казахстанскими и российскими университетами: цифровая трансформация, обучение цифровой грамотности 250 учащихся и педагогов школы, исследование сформиро-

интеллектіні пайдалану бойынша инноваторлар мектебінде 32 педагог оқыды, оның ішінде мен де бармын. Біз көптеген жарқын және қызықты байқаулар мен жобаларға қатыса отырып, өз тәжірибемізді үнемі дамытып, байытып отырамыз.

– Қазіргі жас ұрпақ туралы не ойлайсыз?

– Жастар – бұл барлық уақыттағы даралықтың алуан түрлілігі: біреу білім мен кәсіби жетістікке ұмтылады, біреу материалдық тәуелсіздік пен тұрақтылықты қалайды. Алайда, бүгінгі таңда жаңа технологиялар мен тілдерге құмар талантты және ынталы жастардың көптігі мені қуантады. Біздің мектепте біз оқушыларға ағылшын, робототехника және басқа да заманауи білім беру салаларын тереңдетіп оқытуды ұсына отырып, осы үрдісті қолдаймыз.

– Мектеп оқушыларға мамандық таңдауға қалай көмектеседі?

– Біз балаларға ерте бастан кәсіптік бейімдеу жұмысын енгізу арқылы саналы кәсіби таңдау жасауға

ванности навыков грамотного чтения и письма учеников 1 классов.

Также стоит отметить проект «Лидерство учителей Казахстана», реализованный совместно с Фондом СО-РОС-Казахстан, профессиональным сообществом учителей Великобритании HertsCamNetwork и Назарбаев Университет. Два года работы в рамках этого проекта позволили нашим педагогам поднять свой профессиональный уровень и значительно улучшить взаимоотношения с учениками.

Уже третий год мы участвуем в проекте «Алматинские школы», направленном на профессиональную ориентацию учащихся. Пройдя обучение в автошколе, наши выпускники получают водительские удостоверения категории «В» вместе с аттестатом.

В рамках этого проекта был организован визит в Швейцарию. В Школе инноваторов по использованию искусственного интеллекта обучились 32 педагога, в том числе и я.

Мы постоянно развиваемся, обогащаем свой опыт, принимая участие

көмектесеміз (5 сыныптан бастап). Ата-аналар, оқушылар мен педагогтер одан әрі оқыту бағыттарын, кәсіптік бағдарлау тестілері мен сауалнамаларды талқылай алатын мамандықтар бойынша форумдар өткіземіз, балаларымыз сенімді ақпарат алуы үшін, олардың түскісі келетін колледждер мен жоғары оқу орындарының өкілдерін шақырамыз. Біздің мақсатымыз – олардың қызығушылықтарына, қажеттіліктері мен қабілеттеріне сәйкес келетін жолды таңдауға көмектесу.

– Айтыңызшы, қазіргі мұғалім қандай болуы керек?

– Бүгін мұғалім реформациядан өтіп, жаңа буын педагогі болуға тиіс. Ол өз бойында кәсібилік, оқушылармен тиімді қарым-қатынас жасау қабілеті, психологиялық қолдау мен көмек көрсету қабілеті, жұмысқа толық енуге дайын болу сияқты көптеген қасиеттерді біріктіреді. Бірақ мұғалімнің, кез келген адам сияқты, өз өмірі бар екенін ескеру маңызды. Алайда, мұғалім мамандығын таңдағаннан кейін, біз оқушыларымызға жол көрсететін, тірек және көмекші болатын ұлы миссияны қабылдаймыз. Бүгінгі таңда заманауи білім беру үрдістерінен, цифрлық технологиялардан хабардар болу, қазіргі балалармен бір толқында болу бұрынғыдан да маңызды. Ол үшін мұғалім үнемі дамып, өзін-өзі жетілдіріп, олармен бірге өсуі керек.

– Сіздің қатысуыңызбен түсірілген бейнеролик әлеуметтік желілерде рекордтық қаралым жинады. Неліктен ол соншалықты танымал болды деп ойлайсыз? Сіздің ойыңызша, көрермендердің назарына не ілікті?

– Мен де бұл сұрақты өзіме қойдым, оның жалғыз жауабы – адамның

во множестве ярких и интересных конкурсов и проектов.

– Что Вы думаете о нынешнем поколении?

– Молодежь – это во все времена яркое разнообразие индивидуальностей: кто-то стремится к знаниям и профессиональным успехам, кто-то предпочитает материальную независимость и стабильность. Однако меня радует то, что сегодня много талантливых и целеустремленных молодых людей, увлеченных новыми технологиями и языками. В нашей школе мы поддерживаем эту тенденцию, предлагая ученикам углубленное изучение английского, робототехники и других современных направлений образования.

– Как школа помогает ученикам выбрать профессию?

– Мы помогаем ребятам сделать осознанный профессиональный выбор, введя раннюю профилизацию (с 5 класса). Проводим форумы по специальностям, на которых родители, ученики и педагоги могут обсудить направления дальнейшего обучения, профориентационные тесты и опросы, приглашаем представителей колледжей и вузов, в которые наши дети хотели бы поступить, чтобы они могли получить информацию из первых уст. Наша цель – помочь им вступить на путь, который действительно соответствует их интересам, потребностям и способностям.

– Скажите, каким должен быть современный учитель?

– Сегодня учитель должен пройти через реформацию и стать педагогом нового поколения. Это человек, объединяющий в себе множество качеств: профессионализм, умение эффективно взаимодействовать с учениками, способность оказывать психологическую поддержку и помощь, готовность к полному погружению в работу. Но при этом важно учитывать, что у учителя, как и у любого человека, есть и своя жизнь. Однако,

мейірімділігі. Баланы тыныштандырып, құшақтап, оған оның жалғыз емес екенін, қорқынышты нәрсенің бәрі артта қалғанын түсіндіру – бұл мұғалім мамандығының негізін құрайтын балаларға деген сүйіспеншіліктің көрінісі...

– Мектеп директоры Смағұловадан лайықты және бақытты өмір сүру үшін қандай кеңестер ала аламыз?

– Менің ойымша, мен бақытты адаммын, өйткені мен мұғаліммін, өмірде өз орнымды таптым, балалар, туыстарым мен жақындарым, достарым мені жақсы көреді. Бұдан артық бақыт болуы мүмкін емес! Бақыт – мендегі бар нәрсе. Мен бақытты әйелмін, бақытты анамын, қыз, құрбы, әже және, әрине, бақытты мұғаліммін. Осының бәрі – менің бақыттың құпиясы.

– Бізге және оқырмандарымызға берген қызықты әрі пайдалы сұхбатыңыз үшін Сізге алғыс айтамыз. Сізге жаңа шығармашылық табыстар кәсіби жетістіктер тілейміз! Түлектеріңіздің керемет нәтижелерге қол жеткізуіне тілектеспіз! ■

Сұхбат алған Дана Сагимбекова

выбрав профессию педагога, мы берем на себя высокую миссию – быть светом, опорой и помощником для наших учеников. Сегодня как никогда важно быть в курсе современных образовательных тенденций, цифровых технологий, чтобы быть на одной волне с современными детьми. А для этого учитель должен постоянно развиваться, самосовершенствоваться и расти вместе с ними.

– Видеоролик с Вашим участием набрал рекордное количество просмотров в социальных сетях. Как Вы считаете, почему он стал таким популярным? Что именно, на Ваш взгляд, привлекло внимание зрителей?

– Я сама себе задавала этот вопрос, и мой единственный ответ – человеческая доброта. Успокоить, обнять ребенка, дать ему понять, что он не один, что все страшное уже позади – это и есть проявления любви к детям как основы профессии учителя...

– Какие советы достойной и счастливой жизни от директора школы Смағұловой мы могли бы услышать?

– Думаю, что я счастливый человек, потому что я учитель, я состоялась в жизни, меня любят дети, мои родные и близкие, друзья. Большого счастья не может быть! Счастье – это то, что у меня есть. Я счастливая женщина, счастливая мама, дочь, подруга, бабушка и, безусловно, счастливый учитель. В этом весь мой секрет счастья.

– Благодарим Вас за интересное и полезное для нас и наших читателей интервью. Желаем Вам новых творческих успехов, профессиональных достижений и практических результатов в лице Ваших выпускников! ■

Интервью брала Дана Сагимбекова

Видеoverсию интервью вы можете посмотреть пройдя по QR-коду

психологиялық тренинг Сағын НАҒАШЫБАЕВА

АЛДЫН АЛУ БОЙЫНША АТА-АНАЛАРҒА ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҚОЛДАУ

Мақсаты: «Ата-аналар-педагогикалық-психологиялық орталығы негізінде жеткіншектер арасындағы қорқыту фактілерінің алдын-алу бойынша, ата-аналардың білімін қалыптастыруға тәжірибелік көмек көрсету»
Міндеттері:
 1. Жеткіншеуді алдын-алушы ұйымдастырудағы ата-ана орындау міндеттерінің маңыздылығын ану
 2. Ата-аналардың психологиялық

Вышла в свет статья и.о.ведущего научного сотрудника научно-методического отдела НАО «ННПИБД «Өркен» Нагашыбаевой С.К. **«Психолого-педагогическое сопровождение родителей по профилактике буллинга»**

(урок для родителей 5–9 классов).

Данная статья об оказании практической помощи в формировании знаний родителей по профилактике фактов насилия среди подростков в рамках проекта «Центра педагогической поддержки родителей». В статье рассматривается ряд важных аспектов педагогики для подростков, включая особенности их развития, поведения и восприятия информации. Автор анализирует основные проблемы, с которыми сталкиваются подростки в процессе обучения и предлагают эффективные методы и подходы для их преодоления.

В целом статья представляет собой ценное руководство для формирования знаний родителей по профилактике фактов насилия среди подростков.

«Өркен» «БЭАҰҒПИ» КЕАҚ ғылыми-әдістемелік бөлімінің жетекші ғылым қызметкерінің м.а. С.К.Нағашыбаеваның **«Қорқытудың алдын алу бойынша ата-аналарды психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу» (5–9 сынып ата-аналарына арналған сабақ)** мақаласы жарық көрді. Бұл мақала «Ата-аналарды педагогикалық қолдау орталығы» жобасы аясында жасөспірімдер арасындағы зорлық-зомбылық фактілерінің алдын алу бойынша ата-аналардың білімін қалыптастыруға практикалық көмек көрсету туралы. Мақалада жасөспірімдерге арналған педагогиканың бірқатар маңызды аспектілері, соның ішінде олардың дамуы, мінез-құлқы және ақпаратты қабылдау ерекшеліктері қарастырылады. Автор жасөспірімдердің оқу процесінде кездесетін негізгі қиындықтарын талдайды және оларды жеңудің тиімді әдістері мен тәсілдерін ұсынады.

Жалпы, мақала жасөспірімдер арасындағы зорлық-зомбылық фактілерінің алдын алу бойынша ата-аналардың білімін қалыптастыруға арналған құнды нұсқаулық болып табылады.

ЖОБАЛАР МЕН АКЦИЯЛАР: БАЛАЛЫҚ ШАҚҚА ҚЫЗМЕТ ЕТУ

ПРОЕКТЫ И АКЦИИ: НА СЛУЖБЕ ДЕТСТВУ

Еліміздің оқушылары
**«ДОСБОЛЛІКЕ: ДОСТЫҚ ҚОЛЫН
СОЗ»** Республикалық акциясына
қосылды

Школьники страны подклю-
чили к Республиканской акции
**«ДОСБОЛЛІКЕ: ПРОТЯНИ РУКУ
ДРУЖБЫ»**

17 қаңтар мен 17 ақпан аралығында Оқу-ағарту министрлігінің Балалардың құқықтарын қорғау комитеті @kopd_mp_rk және «Өркен» балалардың әл-ауқатын арттыру ұлттық ғылыми-практикалық институтының @orken_instituty қолдауымен оқушылардың жағымды қарым-қатынастары мен эмоционалдық әл-ауқатын дамыту мақсатында **«ДОСБОЛLIKE: ДОСТЫҚ ҚОЛЫН СОЗ»** акциясы өткізілуде.

Акцияның ұраны: **«Нағыз досыңның болғанын қаласаң – дос бол!»**

Жыл басынан бері акцияға еліміздің барлық өңірінен екі миллионға жуық оқушы қосылды. Олардың әрқайсысы өз мүмкіндіктері мен даралығын көрсете отырып, ішкі әлеуеті мен шығармашылық қабілеттерін шыңдады. Акция аясында оқушылардың қатысуымен 10 000 астам іс-шара өтті, әлеуметтік желілерде **#досболлайк**

С 17 января по 17 февраля в целях развития позитивных взаимоотношений и эмоционального благополучия учащихся при поддержке Комитета по защите прав детей Министерства просвещения @kopd_mp_rk и Национального научно-практического института благополучия детей «Өркен» @orken_instituty проводится **акция «ДосболLIKE: протяни руку дружбы!»**

Девиз акции: **«Хочешь иметь настоящего друга – стань им!»**

С начала года к акции присоединились около двух миллионов школьников из всех регионов страны. Каждый из них смог проявить себя, раскрыть свою индивидуальность, продемонстрировать внутренний потенциал, творческие способности. В рамках акции прошло более 10 000 мероприятий, с участием школьников в социальных сетях опубликовано более 15 тысяч сообщений

#досболлайкакциясы #dosbollike
хэштэгтерімен 15 мыңнан астам хабарлама жарияланды.

Іс-шаралар тақырыбы

- Шығармашылық ынтымақтастық
- Шағын зияткерлік академиясы
- Спорттық достық
- Шебер қолдар шеберханасы
- Жақсы көңіл-күй
- Еріктілер

Акцияның жалғасы – Оқу-ағарту министрлігінің балалардың психоэмоционалды әл-ауқатын қамтамасыз ету үшін әзірлеген **«ДосболLike»** буллингке қарсы бағдарламасы.

«Бағдарламаны сынақтан сәтті өткізгеннен кейін оны бүкіл ел аумағында іске асыру жоспар-

с хэштэгами **#досболлайк #досболлайкакциясы #dosbollike**.

Тематика мероприятий

- Творческое сотрудничество
- Малая интеллектуальная академия
- Спортивная дружба
- Мастерская умелых рук
- Хорошее настроение
- Добровольцы

Продолжение акции – антибуллингвая Программа **«ДосболLike»**, разработанная Министерством просвещения для обеспечения психоэмоционального благополучия детей.

«После успешной апробации программы планируется ее реализация на территории всей страны. Это важный шаг для создания безопасной среды обучения, где каждый ребенок может расти и развиваться, чувствуя себя защищенным. Цель Программы «ДосболLike» – это не только формирование у детей конструктивных навыков реагирования на конфликты, но и развитие социально-эмоциональных компетенций, улучшение межличностных отношений и повышение уровня общего благополучия», – отметила председатель Комитета по охране прав детей **Насымжан Оспанова**.

Программа направлена на формирование у обучающихся навыков конструктивного реагирования на конфликты, развитие социально-эмоциональных навыков, оптимизацию межличностных и межгрупповых отношений, повышение уровня субъективного благополучия и т. д.

Цели программы – создание в организациях образования системы профилактики и эффективного противодействия травле (буллингу); сплочение учащихся разных возрастных категорий на основе доброжелательных, уважительных взаимоотношений, сотрудничества, поддержки и взаимопомощи.

Актуальность разработки программы обусловлена тем, что в на-

лануда. Бұл қауіпсіз оқу ортасын құрудың маңызды қадамы, мұнда әр бала өзінің қорғалғандығын сезініп, өсіп, дами алады. «ДосболLike» бағдарламасының мақсаты – балалардың жанжалдарға сындарлы жауап беру дағдыларын қалыптастырумен қатар, әлеуметтік-эмоционалды құзыреттіліктерін дамыту, тұлғааралық қатынастарды жақсарту және жалпы әл-ауқат деңгейін арттыру», – деп атап өтті Балалардың құқықтарын қорғау Комитетінің төрағасы **Насымжан Оспанова**.

Бағдарлама білім алушылардың жанжалдарға сындарлы жауап беру дағдыларын қалыптастыруға, әлеуметтік-эмоционалды дағдыларды дамытуға, тұлғааралық және топаралық қатынастарды оңтайландыру мен субъективті әл-ауқат деңгейін арттыруға және т. б. бағытталған.

Бағдарламаның мақсаттары – білім беру ұйымдарында жәбірлеудің (буллингтің) алдын алу және тиімді қарсы іс-қимыл жүйесін құру; әртүрлі жастағы оқушыларды достық, сыйластық қарым-қатынастар мен ынтымақтастық, қолдау және өзара көмек негізінде біріктіру.

Бағдарламаны әзірлеудің өзектілігі қазіргі уақытта балалар мен жасөспірімдер ортасында жәбірлеудің (буллингтің) орын алуының қауіпті үрдісінің қалыптасуына байланысты туындап отыр.

Қазіргі кезде бағдарлама пилоттық жоба форматында апробация сатысында тұр.

Оқушыларға командада жұмыс істеуге, өмірлік және академиялық мәселелерді бірлесіп шешуге мүмкіндік беретін әлеуметтік-эмоционалды оқытудың тиімді құралы ретінде жобалық қызмет бағдарламада маңызды орын алады.

Бағдарламаны сынақтан өткізу барысында «Өркен» балалардың

стоящее время наблюдается опасная тенденция проявления травли (буллинга) в детско-подростковой и юношеской среде.

В данный момент программа находится на стадии апробации в формате пилотного проекта.

Центральное место в программе занимает проектная деятельность как эффективный инструмент социально-эмоционального обучения, позволяющий учащимся работать в команде, совместно решать жизненные и академические проблемы.

В ходе апробации программы Национальным научно-практическим институтом благополучия детей «Өркен» будет вестись научно-методическое сопровождение деятельности организаций образования, педагоги будут обеспечены методи-

әл-ауқатын арттыру ұлттық ғылыми-практикалық институты білім беру ұйымдарының қызметіне ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу жүргізеді, педагогтер білім алушылар және олардың ата-аналарымен жұмыс істеуге арналған әдістемелік материалдармен қамтамасыз етіледі. Сондай-ақ, педагогтерді білім алушылардың әлеуметтік-эмоционалдық дағдыларын дамыту, балалар арасында жәбірлеудің (буллингтің) алдын алу және оған қарсы іс-қимыл бойынша оқытады.

Балалардың өзін-өзі реттеу, эмпатия, қарым-қатынас, жанжалдарды сындарлы шешу, өміршеңдік және т.б. әлеуметтік-эмоционалды дағдыларының дамуы пилоттық жоба аясындағы жұмыс нәтижесі болады. ■

ческими материалами для работы с обучающимися и родителями. Также будет проведено обучение педагогов по развитию социально-эмоциональных навыков обучающихся, профилактике и противодействию травле (буллингу) среди детей.

Результатом работы в рамках пилотного проекта станет развитие у детей социально-эмоциональных навыков: саморегуляции, эмпатии, коммуникации, конструктивного решения конфликтов, жизнестойкости и т. д. ■

БАЛАЛАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫН ҚОРҒАУДА МЕКТЕПТЕР МЕН ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫ БІРІКТІ

Астанада «Менің бауырым» студенттік еріктілер жобасы басталды

Оқу-ағарту министрлігі мен Ғылым және жоғары білім министрлігі «Менің бауырым» еріктілер жобасын іске асыру туралы екі жақты келісімге қол қойды. Бірлескен құжат балалардың құқықтарын қорғауға және балалық шақ саласындағы жобаларды тиімді басқаруға, мектеп оқушылары үшін қауіпсіз және қолайлы білім беру ортасын құруға бағытталған.

Бұл тұрғыда «Менің бауырым» атауы физикалық қорғаумен ғана емес, психологиялық, рухани көмек және қолдаумен де байланысты.

Оқу-ағарту министрі **Ғани Бейсембаев** өз сөзінде мемлекеттің маңызды міндеттерінің бірі – балалардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету екенін атап өтті. Бұл бағытта ведомство әлеуметтік жобаларды іске асыру бойынша да бір қатар шара қабылдауда. «Біздің халқымыздың асар атты (бәрі бірге) ежелгі әдет-ғұрпы бірлескен қызмет пен өзара көмекке негізделген, ал еріктілік осы ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтардың тікелей көрінісі болып табылады. Осы жас еріктілер балаларды жақсылыққа, әділеттілікке және жасампаздыққа жетелейді. «Менің бауырым» еріктілер қозғалысы балаларымыздың құқықтарын қорғау жөніндегі ынтымақтастықты нығайтудағы тағы бір қадам болмақ».

«Менің бауырым» жобасының еріктілері – педагогика, құқықтану, психология, әлеуметтік педагогика және ақпараттық технологиялар мамандықтары бойынша 3–5 курстарда оқитын ЖОО-ның ерікті студенттері.

ШКОЛЫ И ВУЗЫ ОБЪЕДИНИЛИСЬ В ЗАЩИТЕ ПРАВ ДЕТЕЙ

В Астане стартовал студенческий волонтерский проект «Менің бауырым»

Двухстороннее соглашение о реализации волонтерского проекта «Менің бауырым» подписали Министерство просвещения и Министерство науки и высшего образования. Совместный документ направлен на защиту прав детей и эффективное управление проектами в сфере детства, создание безопасной и благоприятной образовательной среды для учащихся школ.

Название «Менің бауырым» в данном контексте ассоциируется не только с физической защитой, но и с психологической, духовной помощью и поддержкой.

Министр просвещения **Ғани Бейсембаев** в своем выступлении под-

Жастарға арнаған сөзінде Ғылым және жоғары білім министрі **Нұрбек Саясаттың** пікірінше, «Студенттік жылдар – адам өмірінің алтын кезеңі, өз ресурстарын жан-жақты дамытуға: оқуға, ғылымға, әлеуметтік және қоғамдық өмірге бағыттайтын уақыт. АҚШ-та Communityservice атты оқу пәні болып табылатын қоғамдық жүктеме бар. Ол қазақстандық жоғары оқу орындарында да енгізілуде. «Менің бауырым» жобасы аясында студенттердің қоғамдық-әлеуметтік қызметі (еріктілік, спорт, әлеуметтік және мәдени акциялар) – бұл біздің балаларымыздың әл-ауқатын, демек, мемлекеттің әл-ауқатын қамтамасыз етуге бағытталған барша игі бастамалар».

Жоба еріктілері оқыту тренингтерінен өтеді, оларға мектептерде

черкнул, что одна из важнейших задач государства – обеспечение безопасности детей. В данном направлении ведомством принимаются ряд мер, в том числе по реализации социальных проектов. «Древний обычай нашего народа асар (всем миром) основан на совместной деятельности, взаимопомощи, и волонтерство напрямую отражает эти национальные и общечеловеческие ценности. Именно молодые волонтеры поведут за собой детей к добру, справедливости и созиданию. Волонтерское движение «Менің бауырым» станет еще одним шагом в укреплении сотрудничества по защите прав наших детей».

Волонтеры проекта «Менің бауырым» – добровольцы из студентов вузов, обучающиеся на 3–5 курсах по специальностям педагогики, юриспруденции, психологии, социальной педагогики и информационных технологий.

Обращаясь к молодым людям, **Нурбек Саясат**, министр науки и высшего образования, отметил: «Студенческие годы – золотой период вашей жизни, время, когда вы направляете собственные ресурсы на всестороннее развитие: учебу, науку, социальную и общественную жизнь. В США есть учебная дисциплина Communityservice – общественная нагрузка. Она внедряется и в казахстанских вузах. В рамках проекта «Менің бауырым» общественно-социальная деятельность студентов (волонтерство, спорт, социальные и культурные акции) – это все благие инициативы, направленные на обеспечение благополучия наших детей, а значит и благополучие государства».

Волонтеры проекта пройдут обучающие тренинги, им будут выданы инструкции и руководства для работы в школах с детьми и подростками. Дальнейшая их работа будет включать в себя важные направления

балалар және жасөспірімдермен жұмыс істеу үшін нұсқаулықтар мен жетекшілік беріледі. Олардың алдағы жұмысы патриоттық және экологиялық тәрбие, жауапкершілікті арттыру, мектепішілік қарым-қатынастарды нығайту, эмоционалдық интеллектіні, құқықтық, оқырман-дық, қаржылық және IT-сауаттылықты дамыту жөніндегі маңызды бағыттарды қамтитын болады.

Жобаны іске асыру шеңберінде жұмыстың әртүрлі және тиімді нысандарын белсенді пайдалану жоспарлануда. Зерттеу жүргізуге, оның ішінде туған өлкені, экологияны зерттеуге ерекше назар аударылады. Шеберлік сыныптары, флэш-мобтар, челленджер, спорттық турнирлер, қайырымдылық акциялары, ток-шоулар, TEDX форматындағы сыныптан тыс іс-шаралар және т. б. қарастырылған.

«Бұл әртүрлі жастағы адамдарды: педагогтерді, студенттерді, балалар мен ата-аналарды біріктіретін республикалық ауқымдағы бірегей әлеуметтік жоба. Бұл барлығына пайдалы болады және болашақ мектебін құру үшін күш біріктіруге мүмкіндік береді, онда әркім өзін біртұтас жобаның қажетті және маңызды бөлігі ретінде сезініп, өзінің ең жақсы қасиеттерін ашып, өзін толық көрсете алады», – деп атап өтті Балалардың құқықтарын қорғау Комитетінің төрағасы **Насымжан Оспанова**.

Еріктілер қозғалысының арқасында белсенді әлеуметтік-азаматтық қоғамдастық құрылады, тұлғааралық байланыстар нығайтылып, адамдарға өзара көмек пен қызмет көрсету мәдениеті қалыптасады. ■

по патриотическому и экологическому воспитанию, повышению ответственности, укреплению внутришкольных взаимоотношений, развитию эмоционального интеллекта, правовой, читательской, финансовой и IT-грамотности.

В рамках реализации проекта планируется активное использование разнообразных и эффективных форм работы. Особое внимание уделяется проведению исследований, в том числе по изучению родного края, экологии. Предусмотрены мастер-классы, флэшмобы, челленджи, спортивные турниры, благотворительные акции, ток-шоу, внеклассные мероприятия в формате TEDX и др.

«Это уникальный социальный проект республиканского масштаба, который объединяет людей самых разных возрастов: педагогов, студентов, детей и родителей. Он будет полезен всем без исключения и даст возможность объединить усилия для создания школы будущего, где каждый будет чувствовать себя частью целого, нужной и важной, и сможет в полной мере проявить себя, раскрыв свои лучшие качества», – подчеркнула председатель Комитета по охране прав детей **Насымжан Оспанова**.

Благодаря волонтерскому движению создается активное социально-гражданское сообщество, укрепляются межличностные связи, формируется культура взаимопомощи и служения людям. ■

ҚАЗІРГІ ӘЛЕМДЕГІ ОТБАСЫ ЖӘНЕ ОТБАСЫЛЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР

Семья и семейные ценности в современном мире

Отбасылық өмірдегі ең маңыздысы – махаббат.

Сені еркелетіп, айтқаныңның бәріне көнетіндер отбасы емес. Отбасы деп сен үшін күресетіндерді және сенің біреу үшін күресуіңді айтады.

А. П. Чехов

В семейной жизни самый важный винт – это любовь.

Семья – это не те, кто тебя балует и следует всякому твоему капризу. Это те, кто сражается за тебя и за кого сражаешься ты.

А. П. Чехов

С. Е. Әбдіқадырова,
редактор, «Өркен» балалардың
әл-ауқатын арттыру
ұлттық ғылыми-практикалық
институты»,
Алматы қ.

С. Е. Абдикадырова,
редактор,
Национальный
научно-практический
институт благополучия
детей «Өркен»,
г. Алматы

2013 жылы Қазақстанда қыркүйектің әр екінші жексенбісінде атап өтілетін жаңа мереке – Отбасы күні бекітілді. Қазақстандықтарды құттықтай отырып, Президент Қасым-Жомарт Тоқаев: «Бұл мереке Қазақстан үшін ерекше маңызға ие. Мықты және бақытты отбасы – еліміздің әл-ауқаты мен өркендеуінің негізі. Мемлекет отбасы институтын қолдайды және кешенді отбасы саясатын жүргізеді».

Демограф, психолог,
педагог, әлеуметтанушы,
мәдениеттанушы,
философпен дәрігерлердің
және т.б. назары отбасы
мен ата-ана дағдарысын
талдауға, мемлекет
тарапынан ойластырылған
отбасылық саясатты және
осы бағыттағы қоғамдық
ұйымдардың өнімді
қызметін қалыптастыру үшін
қажет дағдарысқа қарсы
стратегияларды әзірлеуге
аударылды, **өйткені отбасы
әл-ауқатының деңгейі ел
дамуының көрсеткіші
болып табылады.**

В 2013 г. в Казахстане был учрежден новый праздник – **День семьи**, который отмечается каждое второе воскресенье сентября. Поздравляя казахстанцев, Президент Касым-Жомарт Токаев отметил: «Этот праздник имеет особое значение для Казахстана. Крепкая и счастливая семья – основа благополучия и процветания нашей страны. Государство будет поддерживать институт семьи и проводить комплексную семейную политику».

В стране реализуются программы и проекты для формирования **осознанного, ответственного, компетентного, просвещенного родительства**. Это обусловлено тем, что в современном обществе существует целый ряд острых проблем, связанных с нарастающей девальвацией семейного образа жизни, рождения и воспитания детей.

В 1993 г. Генеральной Ассамблеей ООН был учрежден **Международный день семей**, отмечаемый ежегодно 15 мая. Его цель – обратить внимание общественности всех стран на многочисленные проблемы семьи. Являясь одним из основных институтов общества, семья развивается и видоизменяется вместе с ним.

Исследователи разграничивают понятия *традиционная* и *современная семья*. Первое из них в многонациональном казахстанском обществе является неоднозначным, так как оно состоит из множества этносов, исповедующих различные религии и проживающих на разных территориях. В тоже время существует ряд общих

Елде **саналы, жауапты, құзыретті, білімді ата-ана болуды қалыптастыру** үшін бағдарламалар мен жобалар іске асырылуда. Бұл қазіргі қоғамда отбасылық өмір салтының, бала туу мен бала тәрбиесінің құнсыздануымен байланысты бірқатар өткір проблемалардың болуымен түсіндіріледі.

1993 жылы БҰҰ Бас Ассамблеясы жыл сайын 15 мамырда атап өтілетін **Халықаралық отбасы күнін** белгіледі. Оның мақсаты барша жұртшылықтың назарын отбасының көптеген мәселелеріне аудару болып табылады. Қоғамның негізгі институттарының бірі бола отырып, отбасы онымен бірге дамып, өзгереді.

Зерттеушілер *дәстүрлі және қазіргі отбасы* ұғымдарын ажыратады. Олардың біріншісі көпұлтты қазақстандық қоғамда екіұшты маңызға ие, өйткені ол әртүрлі діндерді ұстанатын және әртүрлі аумақтарда тұратын көптеген этностардан тұрады. Сонымен қатар, көпұлтты, көп мәдениетті және көп дінді қоғам үшін дәстүрлі отбасының бірқатар жалпы белгілері бар. Дәстүрлі отбасының негізі – патриархалдық ұстанымдар: ата-ана мен үлкенді құрметтеу, жақынына қызмет ету, ата-бабасы мен отбасылық құндылықтарды дәріптеу, отбасылық әлеуметтік және азаматтық рөлдерді орындау және т.б. Бірақ біз білетін дәстүрлі отбасы қазіргі уақытта толығымен дерлік жойылып барады...

Қоғамда болып жатқан үдерістер отбасы мен отбасылық қатынастарға әсер етеді. Отбасы өзгерістерге ұшырайды: оның құрылымы мен саны, құндылық бағдарлары өзгереді, отбасылық дағдарыстар туындайды. Осы өзгерістердің кейбіреулері қазіргі әлемдегі отбасының өміршеңдігіне күмән келтіреді...

*Пристальное внимание демографов, психологов, педагогов, социологов, культурологов, философов, медиков и др. привлечено к анализу кризиса семьи и родительства и разработке антикризисных стратегий, необходимых для формирования продуманной семейной политики со стороны государства и продуктивной деятельности общественных организаций в этом направлении, ведь **уровень благополучия семьи – показатель развития прогресса страны.***

признаков традиционной семьи для полиэтнического, поликультурного и полирелигиозного социума. В основе традиционной семьи – патриархальные идеалы: уважение к родителям и старшим, служение ближнему, почитание памяти предков и семейных святынь, выполнение семейных, социальных и гражданских ролей и т. д. Но в настоящее время традиционная семья в том виде, в каком мы знали ее в былые времена, практически полностью ушла в прошлое...

Происходящие в обществе процессы отражаются на семье и семейных отношениях. Семья претерпевает трансформации: меняются

Қазіргі отбасының негізін бала туу, оны бағу және тәрбиелеу сияқты әлеуметтік құбылыс ретіндегі ерекшелігін көрсететін негізгі функциялар құрамайды, керісінше сүйіспеншілік пен қамқорлыққа ие болу және білдіру, физикалық және психикалық жайлылықты қамтамасыз ету және т. б. яғни, отбасынан тыс болуы мүмкін, ерекшеленбейтін құндылықтар мен қажеттіліктер құрайды. Бұл үрдістер неке санына қатысты ажырасудың жоғары деңгейінде, әртүрлі жастағы адамдардың неке қатынастарын тіркеуге деген ұмтылысының әлсіздігінде, бала санының аздығында, отбасындағы әртүрлі ұрпақ өкілдері санының төмендеуінде көрініс табады. Бұл жағдайлар мынадай жағымсыз әлеуметтік құбылыстарға әкеледі:

– балалардың отбасынан ерте кетуі (қашуы);

– адамның мансаптық дамуға бағытталуына байланысты некені кейінге қалдыруы;

– жасанды түсік жасау және балалардан бас тарту жағдайларының өсуі;

– ерлі-зайыптылардың бір-бірінің көзіне шөп салуы;

– некеге дейінгі интимдік өмірдегі талғамаушылық және т. б.

Батыс қоғамдары дәстүрлі отбасылық құндылықтар деформациясының экстремалды көріністерімен сипатталады: гомосексуалды отбасыларды тану және мақұлдау, ерте жастан бастап жыныстық білім беру, трансгендерлік ауысулар және т. б.

Қазіргі қоғамдағы некенің трансформациясы.

Мансаптық кеңсе мәдениетінің өркендеуі, жұмыскерлердің жаңа түрі және күнделікті үй жұмыстарына тәуелділікті төмендететін интернет-сервистердің жаппай дамуы қала тұрғындарының жеке мүмкіндіктері мен ұтқырлығын арттырды.

ее структура и численность, ценностные ориентации, возникают семейные кризисы. Некоторые из этих изменений ставят под вопрос саму жизнеспособность семьи в современном мире...

В основе современной семьи лежат не главные для нее функции, которые отражают ее специфику как социального феномена: рождение, содержание и воспитание детей, а производные, неспецифические ценности и потребности: получать и отдавать любовь и заботу, обеспечивать физический и душевный комфорт и др., т. е. то, что возможно и вне семьи. Данные тенденции проявля-

СЕМЕЙНЫЕ ЦЕННОСТИ

ОБЩЕНИЕ

УВАЖЕНИЕ

ЧУВСТВО
ЗНАЧИМОСТИ

УМЕНИЕ ПРОЩАТЬ

ТРАДИЦИИ

ОТВЕТСТВЕННОСТЬ

Материалдық тұрғыдан тәуелсіз кеңсе қызметкерінде серіктестің қатысуынсыз тәуелсіз өмірді ыңғайлы ететін барлық инфрақұрылым бар. Некені қажетсіз нәрсе деп санайтын адамдар тобы пайда болды, ал балалы болу некені заңды түрде рәсімдеу үшін жеткіліксіз негізге айналды...

Бір жағынан, мәдени дәстүрлердің тасымалдаушысы болып табылатын аға буынның қысымы сақталуда. Екінші жағынан, жаңа стереотиптер тез енгізіліп, дәстүрлі формалар бұзылуда. Бұл қарама-қайшылық неврозбен сипатталатын истероидтікке, қанағаттанбауға, өзара шағымдар мен өмірдегі

жүтсе в высоком уровне разводов по отношению к числу браков, слабом стремлении лиц разных возрастов регистрировать супружеские отношения, в малодетности, снижении числа представителей разных поколений в семье и т. д. Данные ориентации ведут к негативным социальным явлениям:

- ранний уход (бегство) детей из семьи;
- ориентация человека, откладываящего брак, на карьерное развитие;
- рост количества абортів и случаев отказов от детей;
- супружеская неверность;
- неразборчивость в добрачной интимной жизни и др.

Для западных обществ характерны и экстремальные проявления деформации традиционных семейных ценностей: признание и одобрение гомосексуальных семей, раннее сексуальное просвещение, трансгендерные переходы и т. п.

Трансформация брака в современном обществе. Расцвет офисной культуры с ее карьерными «лифтами», новым типом трудоголика и развития массы интернет-сервисов, уменьшающих зависимость от рутинной домашней работы, повысил индивидуальные возможности и мобильность городского населения. Материально независимый офисный слой получил всю инфраструктуру для того, чтобы сделать самостоятельный быт комфортным без участия партнера. Возник целый класс людей, считающих брак чем-то ненужным, а рождение детей недостаточным основанием для законного оформления брака...

С одной стороны, сохраняется давление культурных традиций, носителем которых выступает старшее поколение. С другой, происходит быстрое внедрение новых стереотипов, разрушение традиционных форм. Это противоречие приводит к расшатыванию внутрисемейных отношений, для которых становятся характерны

ОТБАСЫЛЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР

ҚАТЫНАС

ҚҰРМЕТ

МАҢЫЗДЫЛЫҚ СЕЗІМІ

КЕШІРЕ БІЛУ

ДӘСТҮРЛЕР

ЖАУАПКЕРШІЛІК

сәтсіздіктерге байланысты айыптауларға бейімділікпен сипатталатын отбасылық қатынастардың әлсіреуіне әкеледі. Нәтижесінде балалар мен ата-аналардың қарым-қатынасы әлдеқайда күрделеніп, ұрпақтар арасындағы алшақтық күшейе түсті.

Бұл жағдайда отбасы сыртқы әсерлерге ұшырайды, ашық жүйеге айналып, жеке өмір саласында өзінің маңыздылығын жоғалтады, өмірлік маңызды мақсат болудан қалады. Мұндай өзгерістер дәстүрлі мәдениетке тән емес бірлескен өмірдің жаңа формаларының пайда болуына әкеледі: демалыс күндік отбасылар, азаматтық, қонақ, шіркеу, жалған, уақытша, сынақ некелері, бірге тұру және т.б. Бұл жағдайда серіктестер арасындағы қарым-қатынас тікелей, адал, шынайы болады. Олар «Бұл өте қажет», «Адамдардың алдында ұятқа қалма», «Барлық уақытта осылай өмір сүрдік» және т.б. ескі стереотиптердің қысымын сезінбейді. Жаңа формалар бос, іштей құлдыраған, шынайы сезімнен айырылған некелерді бұзады. Негізгі фактор – шынайы жақындық, яғни қарым-қатынас психологиясы. Бұл, бір жағынан, жақсы, екінші жағынан, жаңа модельде толыққанды ата-ана тәрбиесін қалай құру керектігі, үйдегі міндеттерді бөлу, бірлескен меншікке иелік ету бойынша мәселелер түсініксіз болады.

Қазіргі заманның көптеген жағымсыз үрдістерінің талдамасы зерттеушілерді келесі қорытындыға әкелді: қоғам дамуының қазіргі кезеңінде дағдарысты еңсеруге, отбасылық құндылықтардың маңыздылығы мен рөлін арттыруға қабілетті қатынастардың жалғыз үлгісі – дәстүрлі отбасы. Бірақ қазіргі қоғам бала туудың реттелмеуі (Құдай қанша берсе, сонша бала), ата-анасының нұсқауы бойынша жар таңдау, отбасынан неме-

Духовность и коллективизм могут и должны стать фундаментом возрождения модели традиционной семьи в нашем обществе.
Организация жизни по принципу многопоколенности семьи на основе родства ни в коей мере не противоречит современным правовым, нравственным и этическим нормам.

нервозность, переходящая в истероидность, неудовлетворенность, склонность к взаимным претензиям и обвинениям в жизненных неудачах. Как следствие, гораздо сложнее стали складываться детско-родительские отношения, сильнее ощущается поколенческий разрыв.

В этой ситуации семья попадает под влияние внешних воздействий, становится более открытой системой, теряет свое первостепенное значение в сфере личной жизни, перестает быть важной жизненной целью. Такие изменения приводят к появлению новых форм совместной жизни, не свойственных традиционной культуре: семьи выходного дня, гражданские, гостевые, церковные, фиктивные, временные, пробные браки, сожителство и т. д. При этом отношения между партнерами становятся более прямыми, честными, искренними. Они не испытывают давления

се әулеттен тыс кез келген қарым-қатынасқа қатаң тыйым салу сияқты ерекшеліктерін қабылдауға дайын болмауы мүмкін.

Руханият пен ұжымшылдық біздің қоғамдағы дәстүрлі отбасы моделін жандандырудың негізі бола алады және болуы керек. Өмірді туыстық негізіндегі отбасының көп буыны қағидаты бойынша ұйымдастыру қазіргі заманғы құқықтық, моральдық және этикалық нормаларға қайшы келмейді.

Отбасылық мәселелердің көптігіне қарамастан, отбасы өзара әлеуметтік-қоғамдық әрекеттесудің негізгі институттарының бірі ретінде адами құндылықтардың, мәдениеттің және ұрпақтар сабақтастығының сақтаушысы болып қала береді. Махаббат, өзара түсіністік, сыйластық, үлкендер мен ата-аналарды құрметтеу, жақындары үшін жауапкершілік – бұл бақытты отбасы құрылатын мызғымас іргетас, оның беріктігі мен ұзақтығының кепілі.

Бәрімізге отбасылық бақыт тілеймін! ■

стереотипов: «Так надо», «Не позорься перед людьми», «Всегда так жили» и т. п. Новые формы разрушают браки пустые, выхолащенные изнутри, лишённые подлинного чувства – просто оболочки. Ключевым фактором становится реальная близость, т. е. психология отношений. Это, с одной стороны, хорошо, с другой, неясно, как в новой модели выстроить полноценное воспитание детей, распределить домашние обязанности, владение совместной собственностью и т. д.

Анализ многих негативных тенденций современности привел исследователей к выводу: на данном этапе развития общества именно традиционная семья является единственной моделью отношений, способной преодолеть кризис, повысить значимость и роль семейных ценностей. Но современное общество может оказаться не готовым принять такие ее черты, как нерегулируемость рождаемости (детей столько, сколько Бог дал), выбор супруга по предписанию родителей, жесткое табу на любого рода отношения вне семьи или рода и др.

Несмотря на всю неоднозначность семейной проблематики, неоспоримым остается факт: семья как один из основных институтов социально-общественного взаимодействия остается хранительницей человеческих ценностей, культуры и преемственности поколений. Любовь, взаимопонимание, уважение, почитание старших и родителей, ответственность за близких – все это нерушимый фундамент, на котором строится счастливая семья, залог ее прочности и долговечности.

Семейного всем нам счастья! ■

ДОСТЫҚ ҚАТЫНАСТЫ ҚАЛАЙ БІЛДІРУ КЕРЕК?

уинабат

Достық қатынас – бұл басқа адамдармен жақсы қарым-қатынас орнатуға және сақтауға көмектесетін қасиет. Бұл ашықтықта, шынайылықта, басқаларға көмектесуге және қолдауға дайын болуда көрініс табады.

Достық қатынас басқалармен берік байланыс орнатуға көмектеседі, бұл өз кезегінде үйлесімді және бақытты өмірге әкеледі. Біз достық қарым-қатынаста болған кезде адамдармен оңай тіл таба аламыз, жаңа адамдармен танысып, қарым-қатынасты дамыта аламыз. Сонымен қатар, достық көңіл-күй мен жалпы әл-ауқаттың жақсаруына ықпал етеді, өйткені бұл бақыт пен өмірге қанағаттану сезімімен байланысты.

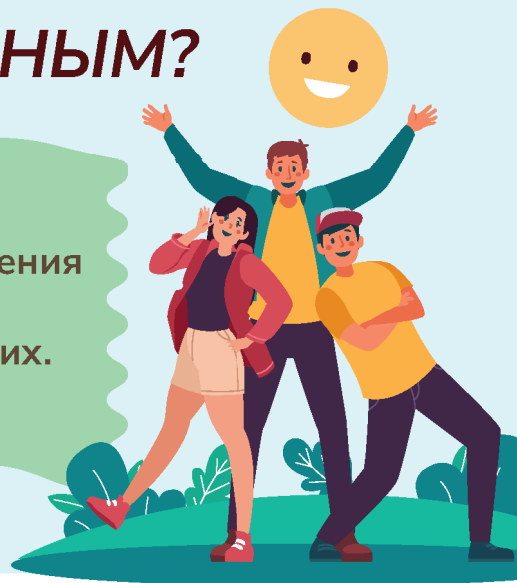
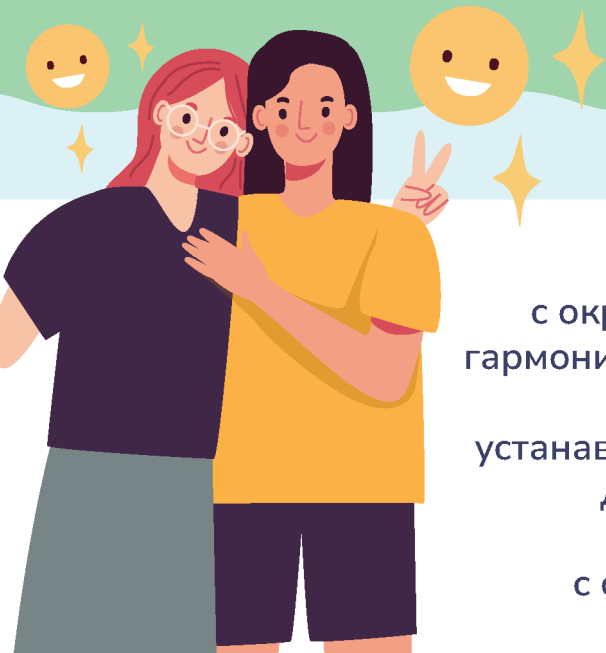
Достық қатынаста болуға көмектесетін бірнеше кеңес:

- Достарыңды күлімсіреп, құрметпен қарсы алыңыз.
- Барлығын атымен атаңыз.
- Достардың пікірін құрметтеп, ұсақ-түйекке қатысты дауласпауға тырысыңыз.
- Жақындарыңа сүйіспеншілік танытыңыз.
- Сіздің өміріңізде болып жатқан жаңалықтар мен қызықты оқиғалармен бөлісіңіз.
- Қарым-қатынаста ашық және шынайы болыңыз, достардың жетістіктерін атап өтіңіз.
- Достардың өміріне қызығушылық танытыңыз, олардың күні қалай өткенін сұраңыз.
- Өз пікіріңізді мойындатуға тырыспаңыз.
- Бір-біріңді сынамаңыз, өсек айтпаңыз және қауесет таратпаңыз.
- Мектептегі іс-шараларға қатысыңыз.
- Барлығына көңілді және қызықты болуын қадағалаңыз.
- Достарыңызбен араласуға қызығушылық танытыңыз.
- Қарым-қатынастың барлық қатысушылары өздерін жайлы және сенімді сезінуі үшін үлес қосыңыз.
- Қиын жағдайларда жақындарыңызға көмектесуге дайын болыңыз.
- Бірге уақыт өткізіңіз, іс-шаралар мен ойындар ұйымдастырыңыз.

КАК БЫТЬ ДРУЖЕЛЮБНЫМ?

Дружелюбие – это качество, которое помогает нам устанавливать и поддерживать хорошие отношения с другими людьми. Проявляется в открытости, искренности, готовности помочь и поддержать других.

Дружелюбие помогает создавать крепкие связи с окружающими, что в свою очередь приводит к более гармоничной и счастливой жизни. Когда мы дружелюбны, мы можем легче находить общий язык с людьми, устанавливать новые знакомства и развивать отношения. Дружелюбие способствует улучшению настроения и общего самочувствия, так как оно связано с ощущением счастья и удовлетворенности жизнью.

Вот несколько советов, которые помогут вам быть дружелюбными:

- Приветствуйте друзей с улыбкой и уважением.
- Обращайтесь ко всем по имени.
- Уважайте мнение друзей и старайтесь не спорить по мелочам.
- Проявляйте любовь к своим близким.
- Делитесь новостями и интересными событиями, которые происходят в вашей жизни.
- Будьте открытыми и искренними в общении, отмечайте успехи друзей.
- Проявляйте интерес к жизни друзей, спрашивайте, как прошел их день.
- Не навязывайте свое мнение.
- Не критикуйте друг друга, не сплетничайте и не распространяйте слухов.
- Участвуйте в школьных мероприятиях.
- Стремитесь к тому, чтобы всем было весело и интересно.
- Проявляйте интерес к общению с друзьями.
- Стремитесь к тому, чтобы все участники общения чувствовали себя комфортно и уверенно.
- Будьте готовы помочь своим близким в трудных ситуациях.
- Проводите время вместе, организуйте мероприятия и игры.

ПСИХОЛОГТИҢ КЕҢЕСТЕРІ

ТҮСІНУ ЖӘНЕ
КЕШІРУ:
РЕНІШТЕН
ҚАЛАЙ
ҚҰТЫЛЫП,
КЕШІРУДІ
ҮЙРЕНУГЕ
БОЛАДЫ

СОВЕТЫ ПСИХОЛОГА

ПОНЯТЬ И
ПРОСТИТЬ:
КАК
ИЗБАВИТЬСЯ
ОТ ОБИДЫ И
НАУЧИТЬСЯ
ПРОЩАТЬ

Адамдардың басқаларға ренжігенде, өмірден ләззат алып, уайымсыз, армандап, толыққанды өмір сүре алмайды, өйткені олардың мінезі өзгеріп, тұйық, ашуланшақ және агрессивті болады. Реніш – әр түрлі эмоциялардан тұратын күрделі сезім. Олардың ішіндегі ең бастысы – ренжіткен адамға деген ашуы және өзін-өзі аяушылық.

Сізді ренжіткен жағдай туралы қайта-қайта ойлап, егжей-тегжейін есіңізге түсіргенде, сіз ол адамға жамандық жасамайсыз. Жағымсыз эмоцияларды өзіңіз сезінгендіктен, сіздің ағзаңыз зардап шегеді. Реніш – бұл стресс, ал үнемі «ұмытылмайтын» реніш – тұрақты стресс. Уақыт өте келе эмоционалды проблемалар **психосоматика** зерттейтін физикалық-психосоматикалық аурулар деп аталады – психологиялық проблемалардың ағзаның жұмысына әсерін түсіндіретін ғылым.

Аурулар арқылы жағымсыз эмоциялар көрініс табады. Ал егер психологиялық проблемалар ешқашан шешілмесе, аурулар олардан «қуат алады». Ол ұзаққа созылуы мүмкін. Ондай болса, не үшін біз ағзамызды уландыруға, денсаулығымыз бен өмірімізді бұзуға мүмкіндік беруіміз керек?

Реніштен арылу – рухани жетілу дегенді білдіреді.

Реніштен қалай арылуға болады?

1 қадам. Алдымен біреуге ренжігеніңізді мойындау. Көптеген адам үшін бұл қадамды жасау өте қиын. «Мен ренжідім» деп тікелей айтудың орнына, айналасындағы адамдардың зұлым, әлем әділетсіз екені және қатыгез тағдыры туралы айта бастайды. Алайда, ол ашық түрде ешнәрсе айтпай, тек қабағын түйіп, азап шегіп, шағымданады.

Сондықтан, бірінші мәселе – өз сезімдеріңіз үшін жауапкершілікті

Обиды часто не позволяют людям радоваться жизни, творить и мечтать, отчего они становятся замкнутыми, раздражительными и даже агрессивными. Это сложное чувство, состоящее из разных эмоций. Главные из них – гнев на обидчика и жалость к себе.

Постоянно прокручивая какую-то болезненную ситуацию у себя в голове, вспоминая подробности обиды, вы не сделаете хуже обидчику. Так как негативные эмоции испытываете вы, страдает именно ваш организм. Обида – это стресс, а постоянно «пережевываемая» обида – устойчивый стресс. Со временем эмоциональные проблемы приво-

дят к физическим – так называемым **психосоматическим** заболеваниям, которые изучает **психосоматика** – наука, объясняющая влияние психологических проблем на работу организма.

Через болезни отрицательные эмоции находят себе выход. Но если психологические проблемы так и не решить, болезни будут получать от них «подпитку». Это может тянуться бесконечно. Так зачем позволять им отравлять наш организм, портить себе здоровье и жизнь?

өз мойныңызға алып, «Мен өзімді ренжулі сезінемін» деп айту.

2 қадам. Ересек адам ретінде қалай әрекет ету керектігі туралы шешім қабылдаңыз. Ересек адам ешкім оның жеке қалауын орындауға тиіс емес екенін түсінетін, өзінің және басқа адамдардың шекараларын нақты

ажыратып, құрметтейтін және ақылға қонымды жетілген шешім қабылдай алатын адам: мен күресемін немесе мен көнемін. Жеңіске жету мүмкіндігі болғанда немесе мақсат соншалықты маңызды болған кезде ғана күресу керек, ол үшін өкінбей, абыроймен өлуге де болады.

Бірақ жалпы алғанда, ренжу керек. Егер адам өзінің эмоционалды күйін сырттай білдірмесе, оны ренжіткен адам өзінің қылығын дұрыс деп тауып, солай жүре береді.

Ренжуге бейімділік тесті

- Көңіл-күйіңізді бұзу оңай ма?
- Егер біреу сізді ренжітсе, сіз бұл туралы ұзақ уақыт есіңізде сақтайсыз ба?
- Сіз кішігірім қиындықтарға ұзақ уақыт алаңдайсыз ба (көйлегіңізді жыртып алдыңыз ба, трамвайға кешігіп қалдыңыз ба, тәрелкені сындырдыңыз ба және т. б.)?
- Сіздің ешкіммен сөйлескіңіз және

Отпустить обиду – значит духовно повзростеть.

Как проработать обиду?

Шаг 1. Для начала – признаться себе в том, что вы обижены. Для многих даже этот шаг выполнить чрезвычайно трудно. Вместо того, чтобы прямо сказать: «Я чувствую обиду», человек рассказывает, какие вокруг него негодяи, как несправедливо устроен мир, как зла судьба и т. д. и т. п. Однако в открытую претензий не предъявляет, только мрачнеет, страдает и жалуется.

Поэтому первым пунктом надо взять на себя ответственность за собственные чувства и сказать: «Я чувствую себя обиженным».

Шаг 2. С позиции взрослого человека принять решение о том, как поступить. Взрослый человек – это тот, кто знает, что никто не должен исполнять его личные желания, четко различает и соблюдает свои и чужие границы и в состоянии принять разумное зрелое решение: я борюсь или я смиряюсь. Борьба есть смысл тогда, когда есть шанс победить или цель настолько важна, что за нее не жаль и погибнуть с честью.

Но в целом – обижаться надо. Если человек не выражает внешне свое эмоциональное состояние, обидчик будет думать, что он ведет себя правильно и будет продолжать в том же духе.

Тест на обидчивость

- Вам очень легко испортить настроение?
- Если вас кто-то обидел, вы долго об этом помните?
- Вы долго переживаете из-за незначительных неприятностей (порвали рубашку, опоздали на трамвай, что-то разбили и т. д.)?
- Бывают ли моменты, когда вы в течение длительного времени пребываете в плохом настроении, когда не хочется ни с кем разговаривать и никого видеть?
- Когда вы заняты важным делом, вас сильно отвлекают шум, разговоры?

ешкімді көргіңіз келмей, ұзақ уақыт жаман көңіл-күйде болған кездеріңіз болды ма?

- Сіз маңызды іспен айналысып отырғанда, сізді шу, әңгімелер қатты алаңдата ма?
- Сіз өзіңіздің іс-әрекеттеріңізді, көңіл-күйіңізді және сезімдеріңізді ұзақ уақыт бойы талдайсыз ба?
- Сіздің әрекеттеріңіз көбінесе бір сәттік импульске бағыттала ма?
- Сіз қорқынышты түстерді жиі көресіз бе?
- Сіз өзіңізді басқа адамдардан гөрі жаманмын деп ойлайсыз ба?
- Көңіл-күйіңіз жиі өзгере ме?
- Сіз дауласқан кезде дауысыңыз өзгеріп, сізге тән емес тон (төмен немесе жоғары) пайда бола ма?
- Сіз тез ашуланасыз ба?
- Егер көңіл-күй жаман болса, оны дәмді тағам көтере ала ма?
- Сіз түсінбеушілікке тап болған кезде қатты ашуланасыз ба?

Иә – 0 балл, кейде – 1 балл, жоқ – 2 балл

23–28 балл. Сізді ренжігіш адам деп айтуға болмайды. Кішігірім келіспеушіліктер сіздің ашуыңызды тудырмайды. Мүмкін біреу сізді бейжай санайтын шығар. Оған назар аудармаңыз, бұл жайғана қызғаныш болуы мүмкін.

17–22 балл. Сіз ренжігішсіз және бұл қасиетіңіз сізге, жақындарыңызға және айналаңыздағы адамдарға көптеген қиындықтар туғызады. Жұмыста және үйде тез ренжіп қалуыңыз бен ашуланшақ мінезіңізге байланысты жиі ұрыс-керіс жиі болады. Есіңізде болсын: реніш қарым-қатынасты нашарлатады.

0–16 балл. Сіз тым ренжігіш болғандықтан, көңіл-күйіңіз жиі өзгеріп тұрады. Сіздің кез келген сынға деген реакцияңыз жақсылық әкелмейді. Өзіңізді бос ұстаңыз! ■

- Вы анализируете свои поступки, переживания и чувства в течение продолжительного времени?
- Ваши действия часто направляемы сиюминутным порывом?
- Вам часто снятся страшные сны?
- Вас терзают мысли, что вы чем-то хуже других людей?
- У вас часто меняется настроение?
- Когда вы спорите, у вас меняется голос, появляется несвойственный вам тон (низкий или высокий)?
- Вам просто сорваться и выйти из себя?
- Если у вас отвратительное настроение, даже вкусная еда не сможет вам его приподнять?
- Вас сильно раздражает, когда вы сталкиваетесь с непониманием?

Да – 0 баллов, иногда – 1 балл, нет – 2 балла

23–28 баллов. Обидчивым человеком вас не назовешь. Незначительные разногласия не способны выбить вас из колеи и вывести из состояния душевного равновесия. Возможно, кто-то считает вас толстокожим и равнодушным. Не обращайтесь внимания, скорее всего, это просто зависть.

17–22 балла. Вы обидчивы, и эта черта характера создает вам, вашим близким и окружающим вас людям немало проблем. Из-за обидчивости и вспыльчивости на работе и дома у вас нередко случаются конфликты. Помните: от обид отношения только ухудшаются.

0–16 баллов. Вы чрезмерно обидчивый человек, и от этого ваше настроение часто меняется. Ваша болезненная реакция на любую критику до добра не доведет. Расслабьтесь! ■

БАЛАМЕН ДОСТЫҚ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСТЫ ҚАЛАЙ ҚҰРУҒА ЖӘНЕ НЫҒАЙТУҒА БОЛАДЫ

Баламен қарым-қатынасты нығайту үшін көп күш жұмсаудың қажеті жоқ. Ол үшін ашық, сүйіспеншілікке толы, гаджеттер мен жұмыстан алшақтау, ал балаға жақын болу жеткілікті.

- ◆ Балаңызбен уақыт өткізген кезде ешқандай құрылғыларды пайдаланбаңыз: телефон, компьютер, теледидар және т. б.
- ◆ Әр күніңізді балаға арнаңыз. Онымен ойнаңыз немесе оны не қызықтыратыны туралы сөйлесіңіз.
- ◆ Егер сіз эмоционалды күйзеліске ұшырап немесе ашулы, ренжулі болсаңыз, онда оның себебі балаға емес, сыртқы оқиғаларға байланысты екенін ашып айтыңыз.
- ◆ Бала еліктей алатын мінез-құлық түрлерін көрсетіңіз.
- ◆ Шиеленісті жағдайларды жеке тұлғаға ауыспай, айқайламай, сөкпей шешіңіз, өзіңіздің жағымсыз эмоцияларыңызды айқайлау, қорқыту, физикалық жазаларды қолдану арқылы көрсетпеңіз.
- ◆ Кешкі жұмысыңызды және балалардың үйірмелерге баруын минимумға дейін азайтыңыз. Себебі балаға бірінші орынға ие болу емес, ата-анасымен сөйлесу маңызды.
- ◆ Отбасын біріктіретін отбасылық дәстүрлерді ойлап табыңыз және сақтаңыз: отбасылық түскі ас, әңгімелер, ойындар, серуендер, қолөнер, бірлескен істер мен оқиғаларды жоспарлау және т. б.
- ◆ Баланы махаббатпен бүлдіруге болмайды. Сондықтан балаңызды қалай жақсы көретініңізді айтып, оны құшақтау үшін барлық мүмкіндікті пайдаланыңыз.
- ◆ Егер сіздің балаңызда қиындықтар болса, оны сөкпей, ақыл айтудың орнына оған жанашырлық пен қолдау көрсетіңіз, содан кейін ғана онымен бірге қиындықтардың себептерін талдап, одан шығу жолдарын бірге іздестіріңіз.
- ◆ Балаңыздың мәселелеріне ешқашан күлмеңіз, олар сізге түкке тұрмайтын болып көрінсе де. Балаңыздан көмегіңіз қажет пе деп сұраңыз.
- ◆ Психологиялық бақылауды емес, мінез-құлықты қолданыңыз. Мінез-құлықты бақылау диалогті және рұқсат етілген шекараларды анықтауды білдіреді. Психологиялық бақылау бала үшін үнемі шешім қабылдауда және оның пікірін басуда көрініс табады.
- ◆ Адамдардың барлығы қателеседі, бірақ адам оларды қалай түзететіні маңызды. Шын жүректен кешірім сұрау – сеніміңізді жоғалтқаннан кейін қарым-қатынасты қалпына келтірудің ең жақсы жолы.
- ◆ Сіз жауаптарын білетін сұрақтардан аулақ болыңыз. Мысалы, «Сен кеше нешеде ұйықтадың?» немесе «Бұны кім шашты?» Бұл сұрақтар баланы өтірік айтуға итермелейді. Бала айналасындағылардың оны көріп, толығымен қабылдайтынын сезгенде, оған өзін жақсы көретінін және қорғалғанын сезіну оңай. Дәл осы қауіпсіздік сезімі – психологияда сенімді ынтықтық деп аталады – кез келген баланың белгісіз әлемге батыл қадам басу қабілетінің негізінде жатыр.

КАК ВЫСТРОИТЬ И УКРЕПИТЬ ДРУЖЕЛЮБНЫЕ ОТНОШЕНИЯ С РЕБЕНКОМ

Чтобы укрепить дружелюбные отношения с ребенком, не надо прилагать много усилий. Достаточно быть открытым и любящим, отвлекаться от гаджетов и работы, быть рядом.

- ◆ Когда проводите время со своим ребенком не пользуйтесь никакими устройствами: телефоном, компьютером, телевизором и т.д.
- ◆ Посвящайте каждый день своему ребенку. Поиграйте с ним или поговорите о том, что его волнует.
- ◆ Если вы находитесь в эмоционально подавленном или раздраженном состоянии, то честно признайтесь ребенку, что вам сейчас грустно/обидно/тяжело из-за внешних событий, никак не связанных с ним.
- ◆ Демонстрируйте такие типы поведения, которым ребенок мог бы подражать.
- ◆ Решайте конфликтные ситуации не переходя на личности, без крика и упреков, проговариванием своих негативных эмоций, а не демонстрацией их в действии – крик, угрозы, применение физических наказаний.
- ◆ Сократите свою вечернюю работу и посещение детских кружков до минимума. Потому что ребенку важнее не занять первое место, а пообщаться с родителями.
- ◆ Придумайте и соблюдайте семейные традиции, которые соберут семью вместе: семейный ужин, разговоры, игры, прогулки, поделки, планирование совместных дел и событий и т.д.
- ◆ Ребенка нельзя испортить любовью. Поэтому используйте любую возможность для объятий с ребенком, для того чтобы сказать, как вы его любите.
- ◆ Если у вашего ребенка неприятности, вместо упреков и поучений проявите сочувствие и поддержку, и только затем вместе с ним проанализируйте причины неприятностей, и опять же вместе найдите пути выхода из них.
- ◆ Никогда не смейтесь над проблемами ребенка. Даже если вам они покажутся глупыми и надуманными. Спросите, нужна ли ребенку ваша помощь.
- ◆ Применяйте поведенческий, а не психологический контроль. Поведенческий контроль подразумевает под собой диалог и определение границ дозволенного. Психологический контроль проявляется в постоянном принятии решений за ребенка и подавление его мнения.
- ◆ Все делают ошибки, но важно то, как человек их исправляет. Искренние извинения – лучший способ начать восстанавливать отношения после утраты доверия.
- ◆ Избегайте вопросов, на которые вы уже знаете ответы. Например, «И во сколько же ты легла вчера спать?» или «Кто это разбросал?» Эти вопросы только провоцируют ребенка на ложь. Когда ребенок чувствует, что окружающие его видят и всецело принимают, ему легко ощутить себя любимым и защищенным. Именно такое ощущение безопасности – в психологии называется надежной привязанностью – лежит в основе способности любого ребенка смело шагать вперед в неизведанный мир.

АТА-АНАЛАРҒА АРНАЛҒАН ҰСЫНЫСТАР КІТАПХАНАСЫ

Библиотека рекомендаций для родителей

**Дорис Бретт.
«Бір кездері саған
ұқсайтын қыз
болды...»**

«Кішкентай Энни туралы терапевтік әңгімелер» – бұл балаларға көмектескісі келетіндер үшін олжа, бірақ олар бұл көмекті қабылдайтындай етіп жасау керек.

Дорис Бретт – австралиялық клиникалық психолог.

**Дорис Бретт.
«Жила-была
девочка, похожая
на тебя...»**

«Терапевтические истории про маленькую Энни» – это находка для тех, кто хочет помочь детям, но сделать это так, чтобы они эту помощь приняли.

Дорис Бретт – австралийский клинический психолог, автор сборников терапевтических

лог, балаларға арналған терапевтік әңгімелер жинағының авторы. Оның шығармаларын кәсіби психологтар, педагогтар мен ата-аналар жоғары бағалады. Сонымен қатар ол өлеңдер, романдар жазады, тіпті аспаздық кітап жазды.

Автор ата-аналарға балаларына әдетте балалық шақтағы мәселелерді шешуге көмектесу үшін практикалық кеңестер береді: қараңғылықтан қорқу, ата-анасының ажырасуы, шамадан тыс импульсивтілік және т.б. – олар түсінбейтін немесе ашық айта алмайтын нәрсе. Бірақ олар ішінен қатты уайымдайды, тіпті азап шегеді.

Дорис Бретт әдісі – кейіпкерлері ұқсас тәжірибелерге тап болатын және одан шығудың жолын табатын балаларға әңгімелер айту. Осылайша, балалар қолдауды сезінеді және мұндай жағдайға тап болған жалғыз адамдар емес екенін түсінеді. Оны шешуге болады...

историй для детей. Ее произведения получили высокую оценку профессиональных психологов, педагогов и родителей. А еще она пишет стихи, романы и даже сочинила поваренную книгу.

Автор дает практические советы родителям, чтобы они могли помочь своим чадам в решении типично детских проблем: страх темноты, развод родителей, чрезмерная импульсивность и многое другое – то, что они не способны осознать или открыто озвучить. Но внутри они очень переживают и даже страдают.

Методика Дорис Бретт – это рассказывание детям историй, герои которых сталкиваются с похожими переживаниями и находят выход. Так дети ощущают поддержку и понимают, что они не единственные оказались в такой ситуации. И ее можно решить...

**Алла Баркан.
Жақсы балалардың
жаман әдеттері**

Әрбір ата-ана өмірінде кем дегенде бір рет: «Мен баламды дұрыс тәрбиелеп жатырмын ба?» Мектепке дейінгі жастағы сансыз дағдарыстарды шешуге және жаман әдеттермен қалай күресуге болады?

Мәңгілік сұрақтарға «Кім кінәлі?» және «Не

**Алла Баркан.
Плохие привычки
хороших детей**

Каждый родитель хотя бы раз в жизни задумывался: «Правильно ли я воспитываю своего ребенка?» Как разрешить бесчисленные кризисы дошкольного возраста и справиться с вредными привычками?

На вечные вопросы «Кто виноват?» и «Что делать?» отвечает автор

істеу керек?» кітаптың авторы Алла Баркан – педиатр, балалар психологы, медицина ғылымдарының докторы, профессор, ана мен әже жауап береді.

книги Алла Баркан – педиатр, детский психолог, доктор медицинских наук, профессор, а также мама и бабушка.

**Борис Никитин.
Білім беру ойындары**

Ата-ана тәрбиесі туралы баяндамалары мен дәрістерімен танымал кітап авторы баланың шығармашылық әлеуетін ашуға ықпал ететін отбасында білім беру ойындарын пайдалану тәжірибесі туралы айтады.

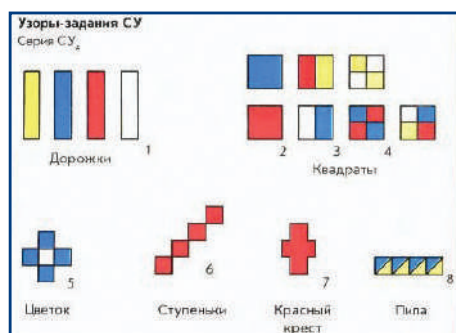
Кітапта өзіндік «психикалық гимнастика» болып табылатын ойындардың сипаттамасы және оларды өткізу әдістемесінің толық сипаттамасы бар.

**Борис Никитин.
Развивающие игры**

Автор книги, известный по выступлениям и лекциям о воспитании детей, рассказывает об опыте использования в своей семье развивающих игр, которые способствуют раскрытию творческого потенциала ребенка.

Книга содержит описание игр, являющихся своеобразной «умственной гимнастикой», и подробное описание методики их проведения.

АТА-АНАМЕН ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСТЫ ҚАЛАЙ ЖАҚСАРТУҒА БОЛАДЫ?

Как наладить
отношения с
родителями?

Балалардың ата-аналарымен қарым-қатынасы көп жағдайда мінсіз бола бермейді: әр ұрпақтың өкілі өзгеше ойлайды және әлемді басқаша қабылдайды. Бірақ бұл ештеңе жасамай, қарап отыру керек дегенді білдірмейді.

Жақсы жақтардан бастаңыз. Ата-анаңызбен арадағы қарым-қатынас соншалықты нашар, жақсаруы мүмкін емес болып көрінсе, түсіністікке жету оңай болмайтынын және мәселе бір күнде шешілмейтінін есте сақтаңыз. Жақсы жақтарға көбірек назар аударып, жағымды тәжірибе жинақтаңыз. Мысалы, телефонмен жақсы сөйлесіп, ал бетпе-бет кездескенде

Отнoшения детей с родителями редко бывают безупречными: люди из разных поколений мыслят и видят мир по-разному. Но это не повод опустить руки и ничего не делать.

Начните с плюсов. Когда отношения с родителями настолько плохи, что кажутся безнадежными, помните, что достижение взаимопонимания с нуля – задача не из легких и не решается одним днем. Концентрируйтесь на плюсах и умножайте позитивный опыт. Например, если разговоры по телефону обычно проходят благополучно, а личные встречи заканчиваются скандалами, звоните

ұрсысып қалсаңыздар, жиі қоңырау шалыңыз. Егер қазіргі кездегі жағдай мәз емес болса, жақсы естеліктерге сүйеніңіз: анаңыздан бала кездегі сүйікті тағамыңыз туралы сұраңыз, отбасылық фотосуреттердің тарихына, отбасының аға буын өкілдерінің өміріне және т. б. қызығушылық танытыңыз.

Кешірімді болыңыз. Ата-анаңыздың мінсіз емес екенін, бірақ олар сізді бала кезіңізде бағып, өсіргенін түсіну реніштерден арылуға көмектеседі. Жаңа туған нәресте ештеңеге қабілетсіз болады, оған тек ата-анасы қамқорлық жасайды. Сол сияқты сіздің «қорқынышты» ата-анаңыз да сізді өсіріп, осы күнге жеткізгенін мойындау керек. Жағымсыз тәжірибе арқылы да сіз болашақ балаларыңыз үшін жақсы ата-ана бола аласыз.

Кек сақтамаңыз, ата-анаңызды кешіріп, оларды сол қалпында қабылдауды үйреніңіз.

Үлгілі бала болыңыз. Өзіңнен бастау керек деген кеңес

чаще. Если в текущем положении вещей хорошего мало, опирайтесь на теплые воспоминания: попросите у мамы рецепт любимого блюда из своего детства, поинтересуйтесь историей семейных фотографий, жизнью представителей старших поколений семьи и т. д.

Прощайте. Отпустить обиды помогает осознание того, что родители неидеальны, но по-своему старались и как минимум содержали вас в детстве. Учитывая, что новорожденные дети абсолютно недееспособны, а вы живы, даже самые «ужасные» мама и папа внесли свой вклад в ваше сегодняшнее существование. В конце концов, негативный опыт – тоже наследие, благодаря которому вы станете более лучшими родителями для своих будущих детей.

Не таите обид, простите родителей и учитесь принимать их такими, какие они есть.

Будьте примерным ребенком. Понятно, что ничто другое не раздражает так, как банальный совет начать

қаншалықты қарапайым болса да, оның мағынасы зор. Ата-анаңызға сіздің өзгергеніңізді түсініп, сізбен жаңаша қарым-қатынас құру үшін уақыт беріңіз. Сіздің тарапыңыздан жасалған татуласудың алғашқы қадамынан кейін, бірден өзгеріс күтпеңіз. Біріншіден, сіздің мұзды еріту әрекеттеріңіз түсініксіз болып, тіпті күдік тудыруы мүмкін. Жедел жауап күтпестен шынайы қызығушылық танытыңыз, байланыста болыңыз және қамқорлық жасаңыз, сонда көп ұзамай жақсы нәтижелерді байқайсыз.

Сізді шынымен не мазалайтынын мойындаңыз. Ата-анаңызбен адал болыңыз. Олардың сөздері мен әрекеттері ашуыңызға тисе де, ашықтық жағдайды сақтап қалуы мүмкін. Ашусыз, дауыс көтермей айтылған шындық, адамдар өз қателіктерін ашық мойындауға дайын болмаса да, керемет әсер етеді. Әйтпесе, реніштер жинақтала береді де, қарым-қатынасты нашарлатады.

с самого себя, но в этом определенно есть смысл. Дайте родителям время перестроиться и осознать, что вы изменились и общаться с вами нужно по-новому. Не ждите оттепели после первого же шага к примирению с вашей стороны. Сперва ваши попытки растопить лед могут быть непонятными и даже вызывать подозрения. Выказывайте искренний интерес, поддерживайте контакты и проявляйте заботу без ожидания мгновенного отклика – и вскоре вы заметите результаты.

Признайтесь в том, что вас действительно беспокоит. Будьте честны с родителями. Даже если их слова и действия сводят вас с ума, откровенность может спасти ситуацию. Радикальная правда без истерики и повышенного тона способна творить чудеса, даже когда люди не готовы признать свои ошибки открыто. В противном случае обиды будут лишь копиться, и отношения станут только хуже.

Ризашылық білдіру үшін себеп табыңыз. Әрбір ата-ана бәрін дұрыс жасағанына сенімді болғысы келеді. Егер бала ата-анасы берген тәрбиеге риза болса, ата-ана өз міндетін орындады, бекер өмір сүрмеді деген сөз. Ата-анаңызға бақытты балалық шағыңыз, жарқын естеліктер мен пайдалы кеңестері үшін алғыс айтыңыз. Алғыс айту – ата-ана жүрегінің әмбебап кілті.

Бірге уақыт өткізіңіз. Бала үнемі өзіне назар аударуды қажет етеді. Уақыт өте келе жағдай өзгереді: енді ата-ана назар аударуды талап етеді, өйткені олардың ойынша, балалары барған сайын немқұрайлы болуда. Бақытты отбасылар бірлескен демалысты қуанышты және есте қаларлық сәттерге айналдыру үшін оны қалай өткізу керегін біледі.

Ата-анаңызбен бірге болған уақытты ешқашан міндет қылмаңыз, оларға шынымен жақын болғыңыз келетініне көз жеткізіңіз. Бірге өткізген уақыт, бірлескен демалыс, ортақ хобби және қызығушылықтар – бұл ата-аналармен ғана емес, кез келген қарым-қатынасқа жасалған ең сенімді инвестиция.

Найдите повод для благодарности. Каждый родитель хочет быть уверенным, что все правильно сделал. И если ребенок благодарен за воспитание, его миссия выполнена, жизнь прожита не зря. Благодарите родителей за счастливое детство, яркие воспоминания, полезные советы – словом, найдите повод сказать «Спасибо!» Благодарность – универсальный ключ к родительскому сердцу.

Проводите время вместе. Дети требуют постоянного внимания. С течением времени ситуация меняется на противоположную: внимания требуют уже родители, которым кажется, что ребенку они становятся все более безразличны. Счастливые семьи умеют проводить время вместе, так, чтобы конвертировать его в радостные и запоминающиеся моменты.

Ни в коем случае не делайте одолжение, убедитесь сами для себя, что вы искренне хотите почаще быть ближе к родителям. Проведенное вместе время, совместный отдых, досуг, общие увлечения и хобби – самые надежные инвестиции в любые отношения, и не только с родителями.

Ортақ мүдделерді табыңыз. Ата-анаңыз сізді бірінші болып спорт секциясына, үйірмеге апарғанын, сізге әдемі көйлек, коньки немесе футбол добын, бояулар мен қылқалам сатып алғанын, дәмді торт пісіруді немесе кесте тоқуды үйреткенін есіңізге түсіріңіз. Сіз ата-анаңызбен бірге алғашқы киносерияларды көрдіңіз, сүйікті спортшыларыңызды қолдадыңыз, танымал актерлерді талқыладыңыз және т.б. Сіздерде ортақ мүдделер сақталып қалуы мүмкін. Оларды қарым-қатынасты нығайту үшін неліктен пайдаланбасқа? Сізге және ата-анаңыз үшін қызықты іс-шараға, театрға немесе киноға бірге барып, қызықтыратын соңғы жаңалықтарды талқылаңыз.

Ашық және тікелей сұрақтар қойыңыз. Ата-анаңызбен жақсы қарым-қатынас орнату барысында ашық сөйлесуді үйреніңіз. Олардан сіз кешігетін жағдайда, қоңырау шалып, ескертейін бе, азық-түлік сатып алайын ба, көмегім қажет пе деп сұраңыз. Қарым-қатынасты жақсартудың ең қысқа жолы – ненің дұрыс емес екені туралы тікелей сұрау. Әрине, сіздердің мәселеге қатысты көзқарастарыңыз әртүрлі болуы мүмкін, сондықтан оны тек бірлескен талқылау арқылы шешуге болады.

Ата-ана барлық нәрсені білмеуі мүмкін, бірақ олар сізден гөрі көбірек білетіні анық. Ата-ананы дос көру – барлық жағынан әлдеқайда жағымды және тиімдірек.

Ата-анаңыздың досы болуға тырысыңыз! ■

Найдите общие интересы. Почаще вспоминайте о том, что именно родители впервые отвели вас в спортивную секцию, кружок, купили вам красивое платье, коньки или футбольный мяч, краски и кисти, научили печь вкусные тортики или вышивать крестиком. Это с ними вы смотрели первые киносерии, болели за любимых спортсменов, обсуждали известных актеров и т. д. Вероятнее всего, у вас сохранились общие интересы.

Почему бы не использовать это для укрепления отношений? Купите билеты в театр, кино, на интересное вам и родителям мероприятие, обсудите последние новости, которые волнуют и вас, и их.

Задавайте открытые и прямые вопросы. Вместо попыток нащупать возможности для улучшения общения вслепую пользуйтесь одним из главных достижений эволюции человека – внятной речью. Стоит ли звонить по вечерам, если задерживаетесь, купить ли продуктов – говоря коротко, как можно чаще интересуйтесь, нужна ли ваша помощь, и не важно в чем. Самый быстрый способ сделать отношения лучше – прямо спросить, что именно не так. Почти наверняка у вас разное видение проблемы, наиболее безболезненно решить которую можно только путем совместного обсуждения.

Родители, возможно, не знают и не умеют всего на свете, но тем не менее они знают и умеют все-таки больше, чем вы. Иметь родителей-друзей гораздо приятнее и выгоднее во всех отношениях.

Попробуйте стать их другом! ■

«Бала мен құс» мультфильмі – 1980 жылы жапондық аниматор Хаяо Миядзаки жасаған қысқа метражды мультфильм. Бұл оқиға қанаты үзілген сөйлейтін құсты кездестірген кішкентай бала туралы. Олар бірге құстың қанатына ем тауып, оның ұшу қабілетін қалпына келтіру үшін саяхатқа шығады. Мультфильм достық пен адалдық тақырыптарын қозғайды. Бірегей анимация мен музыкалық сүйемелдеу мультфильмді ерекше стилін бейнелейтін нағыз өнер туындысына айналдырады.

«Бала мен құс» картинасы «Үздік толық метражды фильм» номинациясы бойынша «Оскар» сыйлығының лауреаты атанды.

«Мальчик и птица» – короткометражный мультфильм, созданный японским аниматором Хаяо Миядзаки в 1980 г. Это история о маленьком мальчике, который встречает горящую птицу с перебитым крылом. Вместе они отправляются в путешествие, чтобы найти лекарство для крыла птицы и восстановить ее способность летать. В мультфильме затрагиваются темы дружбы, доверия и верности. Уникальная анимация и прекрасное музыкальное сопровождение делают мультфильм настоящим произведением искусства, отражающим неповторимый стиль его создателя.

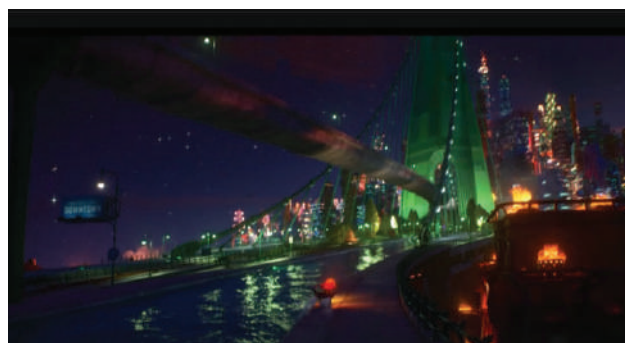
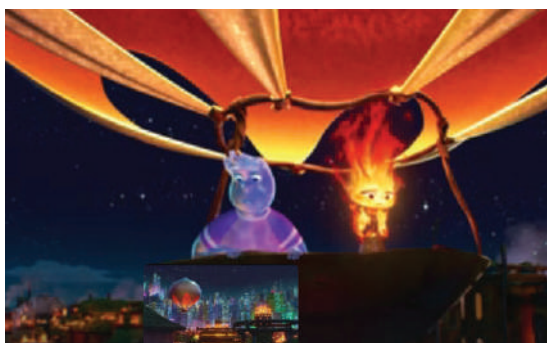
«Мальчик и птица» – лауреат премии «Оскар» в номинации «Лучший полнометражный фильм».

«Бұл өте оңай» – бұл Уолт, Дрю, Майя және Вэйден данышпан детективтер тобы туралы қызықты мультфильм. Батырлар – Нью-Мексико қаласындағы беделді академияның шәкірттері, онда олар достары мен сыныптастарының жоғалып кетуіне байланысты әртүрлі құпияларды ашады. Тергеу барысында олар әртүрлі элементтердің қасиеттері туралы білімдерін пайдалануы керек, сонымен қатар шабуылдаушыларды әшкерелеу үшін логика мен топтық жұмысты қолдануы керек.

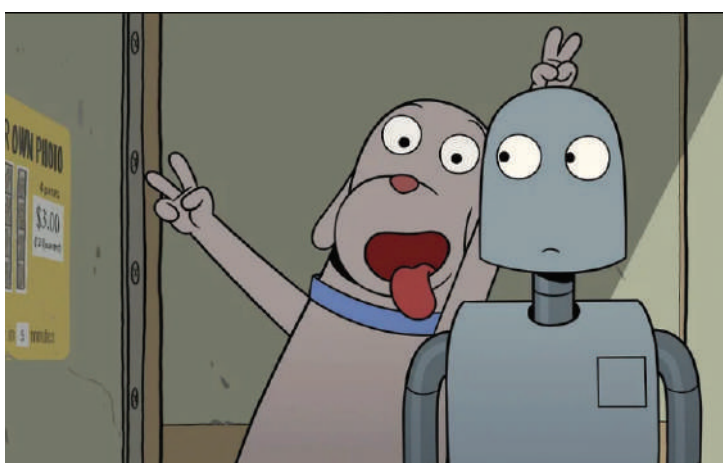
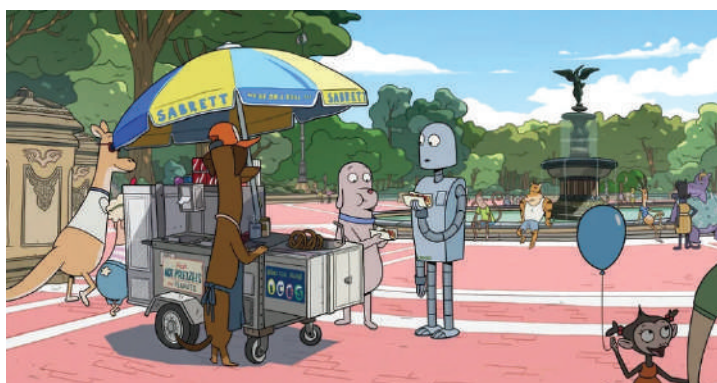
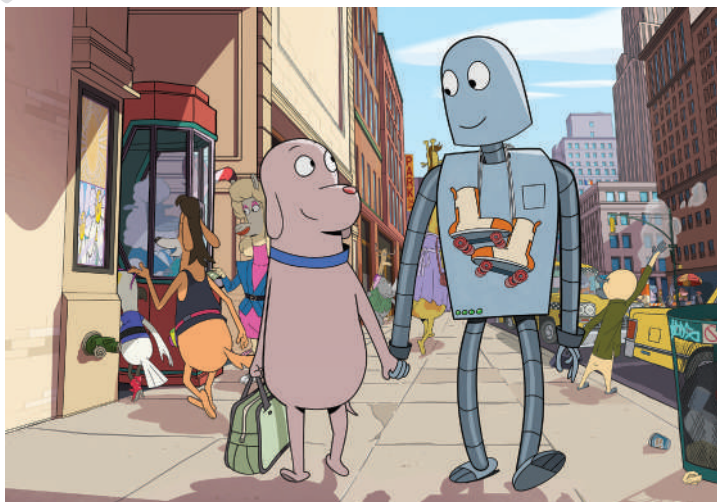
Мультфильмде жарқын графика, қызықты сюжет және жұмбақ атмосферасы бар, бұл оны әр түрлі жастағы көрермендер үшін қызықты етеді.

«Элементарно» – увлекательный мультфильм, рассказывающий о команде гениальных детективов Уолта, Дрю, Майи и Вэя. Герои – ученики престижной академии в городе Нью-Мексико, где они раскрывают тайны и загадки, связанные с исчезновением друзей и одноклассников. В процессе расследования они используют свои знания о свойствах разных элементов, применяют логическое и ассоциативное мышление для разоблачения злоумышленников.

Мультфильм отличается яркой графикой, захватывающим сюжетом и атмосферой тайны, что делает его интересным для зрителей разного возраста.

«Роботтың армандары» – бұл әртүрлі тіршілік иелері мен металл жаратылыстары мекендейтін әлемде өмір сүретін Рекс есімді кішкентай роботтың шытырман оқиғалары туралы сүйкімді және күлкілі мультфильм. Рекс пен оның достары күн сайын жаңа сынақтар мен қиындықтарға тап болады, бірақ олардың достығы мен өзара көмегі оларға кез келген қиындықты жеңуге көмектеседі.

Мультфильм әзілге, мейірімділікке және қиялға толы, ал жарқын графика мен керемет музыка оны көрермендер үшін одан да тартымды етеді.

«Мечты робота» – милый, забавный мультфильм о приключениях маленького робота по имени Рекс, который живет в мире, населенном различными существами и созданиями из металла. Рекс и его друзья каждый день сталкиваются с новыми испытаниями и задачами, но их дружба и взаимопомощь помогают им преодолевать любые трудности.

Мультфильм наполнен юмором, добротой и фантазией, а яркая графика и заводная музыка делают его еще более привлекательным для зрителей.

«Нимона» – бұл жарқын және динамикалық мультфильм, атас комикс негізінде құрылған. Оқиға апокалиптикалық әлемде өмір сүретін және ерекше қабілеттерге ие Нимона есімді қыз туралы. Ол өз қаласын өлімнен құтқару үшін қауіпті сапарға шығуды шешеді. Жолда әртүрлі кейіпкерлермен кездеседі, олардың арасында достар да, жаулар да бар.

Мультфильм сапалы анимациямен, қызықты сюжетімен және терең моральдық астарымен ерекшеленеді.

«Нимона» – яркий и динамичный мультфильм, созданный на основе одноименного комикса. Это история о девушке по имени Нимона, которая живет в постапокалиптическом мире и обладает уникальными способностями. Она решает отправиться в опасное путешествие, чтобы спасти свой город от гибели. На своем пути героиня встречает различных персонажей, среди которых как друзья, так и враги.

Мультфильм отличается высококачественной анимацией, интересным сюжетом и глубоким моральным подтекстом.

«Өрмекші-адам: Ғаламның торы» – бұл Marvel танымал супер қаһарман өрмекші комикстеріне негізделген американдық анимациялық сериал. Өрмекші-адам мен оның одақтастарының әртүрлі ғаламдардағы шытырман оқиғаларын баяндайды, өйткені олар ортақ жаулармен күресу үшін бірігеді.

Көрерменнің назарын жарқын кейіпкерлер, қызықты сюжет және жоғары деңгейлі анимация аударады.

«Человек-паук: паутина Вселенной» – американский анимационный сериал, основанный на популярных комиксах MARVEL о супергерое Человеке-пауке. В основе сюжета – приключения Человека-паука и его союзников из разных вселенных, объединенных для борьбы с общими врагами.

Внимание зрителя привлекут яркие персонажи, захватывающий сюжет и высококлассная анимация.

**ҒЫЛЫМИ-ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ /
НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ**

**ҒЫЛЫМИ-ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ /
НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
БАС РЕДАКТОР / ГЛАВНЫЙ
РЕДАКТОР** Е.Н. Имангалиев

**РЕДАКЦИЯЛЫҚ КЕҢЕС /
РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ**

Е. Н. Сакенова
И. М. Самсаев
Р. Ф. Кудрякова
Г. К. Калиева
И. В. Калачева
М. К. Таипова
Г. У. Сагимбаева
А.М. Саликова
Г. Б. Омарова
Б. Ш. Алиев
В. В. Шахгулари

РЕДАКТОРЛАР / РЕДАКТОРЫ

Д. У. Сагимбекова
Е. М. Песина
С. Е. Абдикадырова

**ДИЗАЙН ЖӘНЕ БЕТТЕУ /
ДИЗАЙН И ВЕРСТКА**

А. М. Саликова
Т. В. Васько
Фото freepik.com

РЕДАКЦИЯ МЕКЕН-ЖАЙЫ:

Қазақстан Республикасы, Z05X4M9,
Астана қ., Есіл ауданы, Мәңгілік ел
даңғылы, 8/2 ғимарат
«ӨРКЕН» балалардың әл-ауқатын
арттыру ұлттық ғылыми-практикалық
институты» КеАҚ

АДРЕС РЕДАКЦИИ:

Республика Казахстан, Z05X4M9,
г. Астана, район Есиль, пр. Мәңгілік ел,
здание 8/2

НАО «Национальный научно-
практический институт благополучия
детей «ӨРКЕН»

ЖУРНАЛДЫҢ МЕНШІК ИЕСІ

«ӨРКЕН» балалардың әл-ауқатын
арттыру ұлттық ғылыми-практикалық
институты» КеАҚ

СОБСТВЕННИК ЖУРНАЛА

НАО «Национальный научно-
практический институт благополучия
детей «ӨРКЕН»

**ЖУРНАЛ ШЫҒАРЫЛЫМЫНЫҢ
ЖИІЛІГІ**

Ай сайын

**ПЕРИОДИЧНОСТЬ ВЫПУСКА
ЖУРНАЛА**

Ежемесячный

Қазақстан Республикасы Мәдениет
және ақпарат министрлігі Ақпарат
комитетінің 2024 жылғы 15 наурызда
берген № KZ52VPY00089109 тіркеу
куәлігі

Регистрационное свидетельство
№ KZ52VPY00089109 от 15 марта
2024 года выдано Комитетом
информации Министерства культуры
и информации Республики Казахстан.

Деректердің дәлдігі мен ақпараттың
сенімділігі үшін материал авторлары
жауапты.

За точность фактов и достоверность
информации ответственность несут
авторы материалов.

«АНАММЕН БІРГЕ СУРЕТ САЛАМЫЗ»

«РИСУЕМ ВМЕСТЕ С МАМОЙ»

*Шығармашылық
жұмыстарыңызды күтесіміз!*

сіз өз жұмыстарыңызды
11 наурызға дейін
cit_nigrch@mail.ru
электрондық поштасына
жібере аласыз

*Жүзетіңіздер
творческих работ!*

вы можете отправить
свои работы
на электронную почту
cit_nigrch@mail.ru
до 11 марта

MENIŇ BAÝYRYM

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
АКИМАТЫ ОБЛАСТЕЙ, ГОРОДОВ ОБЛАСТНОГО ЗНАЧЕНИЯ

